

การพรรณนาภาษาบูยั้งในสาธารณรัฐประชาชนจีน

เมชฌ สอดส่องกฤษ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอข้อมูลทางภาษาศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาบูยั้งในสาธารณรัฐประชาชนจีน นักภาษาศาสตร์จีนจัดภาษานี้เป็นกลุ่มภาษาพบใหม่ของจีน และจัดให้เป็นสมาชิกในตระกูลภาษาใหญ่จีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ต้ง แขนงภาษาเกอ-ยั้ง วิธีการศึกษาเพื่อเรียบเรียงบทความนี้เป็นการแปลสรุปและสังเคราะห์ข้อมูลจากผลงานของนักวิชาการจีนเป็นหลัก และวิเคราะห์ประเด็นเชื่อมโยงกับภาษาไทย มีประเด็นสำคัญสองเรื่อง คือ 1. ข้อมูลสังเขปเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์บูยั้ง และ 2. การพรรณนาทางภาษาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย (1) การจัดแบ่งตระกูลภาษา (2) ระบบเสียง (3) ระบบคำ (4) ระบบไวยากรณ์ และ (5) ภาษาถิ่น จากการสำรวจพบว่างานวิชาการภาษาศาสตร์ของไทยมีข้อมูลเกี่ยวกับภาษาบูยั้งบ้างแต่ไม่มากที่ผ่านมานักวิชาการไทยมีโอกาสดูข้อมูลภาษาบูยั้งจากผลงานของนักภาษาศาสตร์ตะวันตก และจากนักภาษาศาสตร์ไทยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ยังคงขาดแคลนข้อมูลจากนักภาษาศาสตร์จีน บทความนี้จึงได้นำเสนอข้อมูลจากนักภาษาศาสตร์จีนเพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับนักวิชาการชาวไทยได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

คำสำคัญ บูยั้ง เกอ-ยั้ง ภาษาตระกูลไท ภาษากะได

A Description of Buyang Language in China

Metcha Sodsongkrit

Faculty of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University

Abstract

This article is an ethnolinguistic description of the Buyang language which is classified as newly discovered language in China. Chinese scholars have classified Buyang language under Sino-Tibetan language family, Zhuang-Dong branch, Ge-Yang sub-branch. The data from this study is mainly conclusion translated and synthesized from Chinese scholars' research, then finding a relationship with Thai language. The article presents two main aspects: 1. Buyang ethnic information and 2. Buyang language description which consists of: (1) language classification (2) phonology (3) word system (4) grammar and (5) dialects. From the investigation, there is little data available about Buyang language in Thai linguistics. Previous Thai researchers mostly studied Buyang language information from foreign and some of Thai scholars' research, but scarcely from Chinese scholars. This article will provide information about Buyang language from Chinese scholars so that Thai scholars are able to conduct further research related to the topic.

Keywords: Buyang, Ge-Yang, Tai language family, Kadai languages

1. บทนำ: ข้อมูลสังเขปเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ปู้ย้ง

ยุคปี 50 คณะกรรมการชนกลุ่มน้อยแห่งชาติจีนได้ดำเนินโครงการชื่อ “ชุมนุมสารานุกรมประเด็นชนกลุ่มน้อย 5 ประการ ของคณะกรรมการชนกลุ่มน้อยแห่งชาติ” 《国家民委民族问题五种丛书 Guójiā mínwēi mínzú wèntí wǔzhǒng cóngshū》 โครงการย่อยเรื่อง “สารานุกรมปริทรรศน์ภาษาชนกลุ่มน้อยของสาธารณรัฐประชาชนจีน” (中国少数民族语言简志丛书 Zhōngguó shǎoshù mínzú yǔyán jiǎnzhì cóngshū) นับเป็นโครงการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของจีน เริ่มต้นดำเนินการตั้งแต่ปี ค.ศ. 1953 ในส่วนของ “ปริทรรศน์ภาษาของชนกลุ่มน้อย” เริ่มดำเนินการในปี ค.ศ. 1956 โครงการย่อยอื่นๆ ได้แก่ 《中国少数民族 Zhōngguó shǎoshù mínzú》 “ชนกลุ่มน้อยของจีน” 《中国少数民族简史丛书 Zhōngguó shǎoshù mínzú jiǎnshǐ cóngshū》 “สารานุกรมปริทรรศน์ประวัติศาสตร์ชนกลุ่มน้อยของจีน” 《中国少数民族自治地方概况丛书 Zhōngguó shǎoshù mínzú zìzhì dìfāng gài kuàng cóngshū》 “สารานุกรมเขตปกครองตนเองชนกลุ่มน้อยของจีน” และ 《中国少数民族社会历史调查资料丛刊 Zhōngguó shǎoshù mínzú shèhuì lìshǐ diào chá zīliào cóngkān》 “สรณิพนธ์ข้อมูลการสำรวจประวัติศาสตร์ทางสังคมของชนกลุ่มน้อยของจีน” ในขณะที่ลงพื้นที่สำรวจเพื่อจัดทำหนังสือ “ปริทรรศน์ภาษาของชนกลุ่มน้อย” นั้น คณะนักวิจัยก็ได้พบกับกลุ่มชาติพันธุ์อีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ได้รับการรับรองจากรัฐบาลให้มีสถานะเป็นชนกลุ่มน้อย และยังพบอีกว่าภาษาที่กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้พูดเป็นภาษาที่ค้นพบใหม่อีกมากกว่า 30 ภาษา บางภาษามีจำนวนคนพูดน้อยมากไม่ถึงพันคนก็มี บางภาษาอยู่ในภาวะสูญญานไปแล้วก็มี นับตั้งแต่ยุคปี 80 เป็นต้นมา คณะนักวิจัยจึงได้ดำเนินโครงการวิจัยต่อเนื่องจากโครงการเดิมในชื่อ “สรณิพนธ์รวมชุดการศึกษาวิจัยภาษาพบใหม่ในประเทศจีน” (中国新发现语言研究丛书 Zhōngguó xīn fāxiàn yǔyán yánjiū cóngshū) ภาษาปู้ย้งที่ปรากฏในหนังสือเรื่อง 《布央语研究 Bùyāng yǔ yánjiū》 “การศึกษาวิจัยภาษาปู้ย้ง” ของ หลี่จิ้นฟาง (Li Jinfang, 2000) เป็นหนึ่งใน 30 ภาษาพบใหม่ดังกล่าว ผู้เขียนจะได้สรุป สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลภาษาปู้ย้งในหนังสือดังกล่าวร่วมกับเอกสารชิ้นอื่นที่มีอยู่เพื่อเรียบเรียงเป็นบทความนี้

ชื่อเรียก ประชากร และถิ่นฐาน

เกี่ยวกับชื่อเรียก มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ภาษาต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกสาขาจ้วง-ต้งในประเทศจีนตอนใต้ มีชื่อเรียกตนเองที่มีลักษณะที่สอดคล้องกัน คือ มักเป็นคำสองพยางค์ พยางค์แรกเป็นคำที่มีความหมายว่า “คน” แบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้คำว่า “อ้าย” (ไอ้/อ้าย/อาย) กับกลุ่มที่ใช้คำว่า “ผู้” (ปู่/ปู่/ผู้/พื่อ) และพยางค์หลังเป็นชื่อเฉพาะ แต่ก็มีบางส่วนที่ใช้คำอื่น หรือไม่มีคำนำหน้า ดังนี้

“อ้าย”	“ผู้”	คำอื่น (คำหน้าแปลว่า “คน”)	ไม่มีคำนำหน้า
ai3 ma:k8 มาก	pu4 ʔjui4 บู้เอี	lak8 kja3 ลักกะ	tai2 ไต
ai3 ta:m1 จาม	pou4 eu:ŋ6 จ้วง	ʔaŋ16e1 เบ	kam1 ตั้ง
ai1 na:n6 เหมานาน	mu6 lam1 มู่ลัม		lai1 ฮไล(หลี่)
ai1 tʰən1 เท็น	pu55 lau55 เกอลาว		
ai3 sui3 สุย	pu biao ผู้เปี้ยว		
	puo1 ʔja:ŋ1 บู้ย้ง		
	li pu lio ละติ		

*หมายเหตุ สัทอักษรที่ปรากฏนี้อ้างอิงมาจากหนังสือพรรณนาภาษาต่างๆ หลายเล่ม และจากผู้เขียนหลายคน ทำให้ระบบที่ใช้ไม่เป็นแบบเดียวกัน

จากข้อมูลชื่อเรียกของชนเผ่าตระกูลไทข้างต้น พอจะสันนิษฐานได้ว่า ชื่อเรียก “บู้ย้ง” นั้น คำว่า “บู้” ก็คือคำว่า “ผู้” ซึ่งแปลว่าคน ส่วนคำว่า “ย้ง” เป็นชื่อเฉพาะ เหมือนกับชื่อเรียก บู้เอี (คนอี) บู้จ้วง (คนจ้วง) บู้ไต (ผู้ไทหรือคนไท) บู้เปี้ยว (ผู้เปี้ยวหรือคนเปี้ยว) คำว่า “บู้” แต่ละภาษาออกเสียงต่างกันไป เช่น บู้ ผู้ มู่ โปว ผือ พัว แต่ทุกคำล้วนแปลว่า “คน” เหมือนกัน

หลี่จิ้นฟาง (Li Jinfang, 2000, p. 1) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อเรียก ประชากร และถิ่นฐานของชาวบู้ย้ง ดังนี้

คำว่า “บู้ย้ง” (布央 Bùyāng) เป็นคำที่ชาวจ้วงเรียกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อพยพมาจากที่อื่น และมีชนบทธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างคล้ายคลึงกับชาวจ้วง แต่ก็มีบางอย่างไม่เหมือนกับชาวจ้วง ชาวบู้ย้งเองก็ยอมรับชื่อนี้และใช้เป็นชื่อยกกลางเรียกชาวบู้ย้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งหมดด้วย ส่วนชาวบู้ย้งที่อาศัยอยู่พื้นที่ต่างก็มีชื่ออื่น ๆ อีก ทั้งที่เป็นชื่อเรียกตัวเองและชื่อที่ผู้อื่นเรียก ดังนี้

/ja:ŋ33 khjuŋ24/ เป็นชื่อที่ชาวจ้วงตำบลนาโพ (那坡县 Nàpō xiàn) เรียกชาวบู้ย้งที่อาศัยอยู่ในอำเภอ นาโพ ภาษาจีนเขียนว่า 央琼 Yāng qióng ความหมายของชื่อนี้ก็คือ ชาวบู้ย้ง แขวง /khjuŋ24/ ส่วนชาวอื่นเรียกชื่อชาวบู้ย้งที่อำเภอ นาโพนี้ว่า ถู่เหยา (土瑶 Tǔ Yáo “เหยาถิ่น”) ถี้เหยา (铁瑶 Tiě Yáo “เหยาเหล็ก”) และ ลิวเหยา (六瑶 Liù Yáo “เหยาหก”) ส่วนชาวบู้ย้งที่อำเภอ นาโพ เรียกตนเองว่า /ia33 lɔŋ53/ แปลว่า “พูดภาษาของตัวเอง”

/pa33 ha33/ เป็นชื่อเรียกตนเองของชาวบู้ย้งที่อาศัยอยู่บ้านยังเหลียน อำเภอ กว่างหนาน (广南央连 Guǎngnán Yānglián) ในภาษาบู้ย้ง คำว่า /pa33/ เป็นคำนำหน้าเรียกคน ส่วนคำว่า /ha33/ แปลว่า “คน”

ด้านประชากรและถิ่นฐาน ชาวปู้ยั้งจะตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยรวมตัวกันเฉพาะกลุ่ม ไม่ปะปนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ข้อมูลการสำรวจสำมะโนประชากรปี 1994 มีจำนวนประชากรชาวปู้ยั้งอาศัยอยู่ในพื้นที่มณฑลยูนนานและมณฑลกว่างซีประมาณ 2,000 คน กระจายในบริเวณต่างๆ ดังนี้

พื้นที่มณฑลยูนนาน มีชุมชนชาวปู้ยั้งที่บ้านยังเหลียน ตำบลตีเหวย อำเภอกว้างหนาน มณฑลยูนนาน (云南省广南县底圩乡央连村 Yúnnán shěng Guǎngnán xiàn Dīwéi xiāng Yānglián cūn) มี 88 ครอบครัว ประชากรประมาณ 500 คน บ้านอานเสอ ตำบลตีเหวย อำเภอกว้างหนาน มณฑลยูนนาน (云南省广南县底圩乡安舍村 Yúnnán shěng Guǎngnán xiàn Dīwéi xiāng Ānshě cūn) มี 20 ครอบครัว ประชากรประมาณ 100 คน ชุมชนชาวปู้ยั้งที่ใหญ่ที่สุดของมณฑลยูนนานอยู่ที่ “ชุมชนปู้ยั้ง” (布央寨 Bù yāng zhài) ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอฟูหนิง ตำบลกู่ลา (云南省富宁县谷拉乡 Yúnnán shěng Fùníng xiàn Gǔlā xiāng) ได้แก่ บ้านเอ้อซุน (峨村 É cūn) บ้านตู้ซุน (杜村 Dùcūn) บ้านเจ้อหลง (者龙 Zhěnlóng) บ้านนาด้า (那达 Nádá) บ้านหลงนำ (龙纳 Lóngnà) บ้านหม่ากว่าน (马贯 Mǎguàn) บ้านหลางเจี๋ย (郎架 Lángjià) บ้านเนี่ยนหลง (念郎 Niànlang) และบ้านเยวี่จิ้น (约近 Yuējìn) มีประชากรประมาณ 1,000 คน

พื้นที่มณฑลกว่างซี มีชุมชนชาวปู้ยั้งอยู่ที่อำเภอหน่าโพ เขตปกครองตนเองชาวจ้วงกว่างซี (广西壮族自治区那坡县 Guǎngxi Zhuàngzú Zìzhìqū Nàpō xiàn) โดยกระจายอยู่ในหมู่บ้านต่างๆ ได้แก่ ชุมชนหลงเหอ (龙合乡 Lónghé) และบ้านหรงทุน (荣屯 Róngtún) รวมจำนวนประชากรสองหมู่บ้านนี้ประมาณ 300 คน ชุมชนโพเหอ (坡荷 Pō hé) มีชาวปู้ยั้งอาศัยอยู่ 3 หมู่บ้าน คือ บ้านซ่านเหอ (善合 Shànhé) บ้านหยงอาน 永安(Yǒng'ān) บ้านกั่วป้า 果把(Guǒbǎ) รวมจำนวนประชากร ประมาณ 100 คน

เพื่อความเหมาะสมในการจัดการปกครอง รัฐบาลจีนจัดชาวปู้ยั้งที่อำเภอฟูหนิง และอำเภอกว้างหนาน มณฑลยูนนานให้เป็นสมาชิกของชนกลุ่มน้อยชาวจ้วง และจัดชาวปู้ยั้งที่อำเภอหน่าโพ มณฑลกว่างซีให้เป็นสมาชิกชนกลุ่มน้อยชาวเหยา เนื่องจากมีเผ่าคลุ่มหัวคล้ายกับชาวเหยา

ประวัติศาสตร์¹

ชาวปู้ยั้งที่ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ต่างๆ กันมีตำนานเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชุมชนและของกลุ่มชาติพันธุ์แตกต่างกันไป แต่ทั้งหมดล้วนยอมรับตรงกันว่าชาวจ้วงเป็นเจ้าของพื้นที่อยู่ก่อน ส่วนตนเองและชาวฮั่นเป็นกลุ่มที่อพยพเข้ามาภายหลัง ชาวปู้ยั้งที่อำเภอหน่าโพ (มณฑลกว่างซี) เล่าสืบต่อกันมาว่าบรรพบุรุษของตนเองอพยพมาจากผู้เจี้ยน ชาวปู้ยั้งที่อำเภอฟูหนิง (มณฑลยูนนาน) เล่ากันว่าบรรพบุรุษของตนเองอพยพมาจากกว่างตง ระหว่างทางที่อพยพล้วน

¹ ข้อมูลประวัติศาสตร์ ระบบเศรษฐกิจสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนาและความเชื่อ ผู้เขียนสรุปมาจากหนังสือภาษาจีนเรื่อง 《布央语研究》 “การศึกษาวิจัยภาษาปู้ยั้ง” (Li Jinfang, 2000, pp. 2-11)

กล่าวถึงการข้ามน้ำข้ามทะเล ส่วนชาวปู้ยั้งที่อำเภอกว้างหนาน (มณฑลยูนนาน) ก็มีเรื่องเล่าว่า บรรพบุรุษอพยพมาจากดินแดนห่างไกล เป็นดินแดนที่มี /lam33 mak55 lam33 zaŋ24/ “น้ำ มาก น้ำ ยั้ง” (คำว่า zaŋ24 เป็นชื่อที่ชาวปู้ยั้งเรียกตัวเอง)

ชาวปู้ยั้งที่อำเภอฮาโ โป บ้านทรงทุนมมีบรรพบุรุษนับได้ 12 รุ่น แต่ก่อนหน้านั้นมีกลุ่มชนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่ภูเขา “ปู้เจีย” (布接山 Bùjiē shān) ซึ่งอยู่ใกล้กับบ้านทรงทุนมมาแล้ว 60 กว่าปี ชาวปู้ยั้งที่นี้จึงน่าจะอพยพมาแล้วไม่น้อยกว่า 300 ปี ส่วนชาวปู้ยั้งที่อำเภอฟูหนิงและอำเภอกว้างหนานอพยพมาภายหลัง เนื่องจากนับบรรพบุรุษได้เพียง 5 รุ่น พงศาวดารภูมิภาคของอำเภอฟูหนิง 《富宁县地名志 Fùníng xiàn Dì míng zhì》 บ้านหลางเจีย บ้านเนี่ยน หลาง ซึ่งเป็นถิ่นฐานของชาวปู้ยั้งก็ก่อตั้งขึ้นในสมัยราชวงศ์ชิง (1644-1912)

เมื่อพิจารณาจากภูมิภาคในสมัยโบราณของพื้นที่เฉียนซีหนาน² และพื้นที่รอยต่อกับมณฑลกว้างซี ได้แก่เขตอำเภอเถียนหลิน (田林 Tiánlín) หลงหลิน (隆林 Lónglín) และซีหลิน (西林 Xīlín) มีคำว่า “ยั้ง” ปรากฏอยู่ในชื่อชุมชนหลายแห่ง โดยเฉพาะในพงศาวดารจังหวัดชิงอี 《兴义府志 Xīngyì fǔ zhì》 ที่บันทึกในสมัยราชวงศ์ชิง (1853) กล่าวถึงชื่อหมู่บ้านที่เป็นเขตปกครองของจังหวัดชิงอี มีชื่อที่ประกอบด้วยคำว่า “ยั้ง” 25 หมู่บ้าน เช่น ยังวัง (央旺 Yāngwàng) ยังโ่ว (央卧 Yāngwò) ยังเสียง (央祥 Yāngxiáng) ยังฝู่ (央福 Yāngfú) ยังเฟิน (央盆 Yāngpén) ยังเล่อ (央乐 Yānglè) ยังเหมย (央梅 Yāngméi) ยังผิง (央平 Yāngpíng) ยังหย่า (央牙 Yāng yá) ยังโย่ว (央佑 yāng yòu) เป็นต้น ส่วนในบันทึก ชื่อ 《民族志 Mínzú zhì》 “พงศาวดารชนเผ่า” ก็มีบันทึกชื่อของหมู่บ้านในอำเภอเซ่อเอิง (册亨 Cèhēng) ที่ประกอบด้วยคำว่า “ยั้ง” 19 หมู่บ้าน เช่น ยังเนี่ยน (央念 Yāngniàn) ยังฉ่าว (央草 Yāngcǎo) ยังกาน (央干 Yānggān) ยังหนิง (央宁 Yāngníng) ยังโหย่ว (央友 Yāngyou) ยังฝาน (央凡 Yāngfán) เป็นต้น

ปัจจุบันเขตอำเภอเถียนหลิน (田林 Tiánlín) หลงหลิน (隆林 Lónglín) และซีหลิน (西林 Xīlín) มีคำว่า “ยั้ง” ปรากฏอยู่ในชื่อชุมชนหลายแห่ง กล่าวคือ อำเภอเถียนหลิน (田林 Tiánlín) มี 17 หมู่บ้าน เช่น ยังหวัง (央王 Yāngwáng) ยังป๋าย (央白 Yāngbái) ลิวยั้ง (六央 Liùyāng) กงยั้ง (供央 Gōngyāng) ยังเฉา (央朝 Yāngcháo) เป็นต้น อำเภอหลงหลิน (隆林 Lónglín) มี 5 หมู่บ้าน ได้แก่ ผิงยั้ง (平央 Píngyāng) ตังยั้ง (当央 Dāngyāng) ยังล่า (央腊 Yānglà) ยังสั่ว (央索 Yāngsuǒ) ฟ่านยั้ง (畔央 Pànyāng) และอำเภอซีหลิน (西林 Xīlín) มี 11 หมู่บ้าน เช่น นำยั้ง (那央 Nàyāng) ป่านยั้ง (板央 Bǎnyāng) ยังเหวย (央为 Yāngwèi) ยังกวาง (央光 Yāngguāng) ยังฉา (央茶 Yāngchá) เป็นต้น

ชื่อหมู่บ้านหรือชื่อสถานที่ที่มีคำว่า “ยั้ง” ปรากฏนี้ ตามคำบอกเล่าของชาวจ้วงและชาวปู้ยั้ง ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นเจ้าของดั้งเดิมของพื้นที่มีความเชื่อว่าเป็นหมู่บ้านที่ชาวปู้ยั้งเคยตั้งถิ่นฐาน

² 黔 Qián เป็นชื่อย่อของมณฑลกุ้ยโจว 黔西 Qián xī หมายถึง กุ้ยโจวตะวันตก 黔南 Qián nán หมายถึง กุ้ยโจวใต้

อยู่อาศัย หรือไม่ก็เป็นพื้นที่ที่ชาวยุ้ยเฉยอพยพผ่าน นอกจากนี้ยังมีหลักฐานทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของชาวยุ้ยในมณฑลกุ้ยโจว เช่น ชาวยุ้ยที่บ้านยังฝู บ้านยังเฟิน บ้านยังล่า และบ้านยังวัง³ มีความเชื่อเกี่ยวกับ “การบูชาต้นกล้า” หรือเรียกอีกชื่อว่า “การบูชาทุ่งนาบู๊ยัง” ในวันที่ 6 เดือน 6 เพราะถือว่าทุ่งนาที่ได้ใช้เพาะปลูกอยู่ทุกวันนี้เป็นคุณูปการจากการบุกเบิกพื้นที่และหักล้างทางพงโดยชาวยุ้ยงมาแต่อดีต

ข้อมูลการอพยพย้ายถิ่นของชนกลุ่มน้อยในยูนนานในบทความของฟานหงกั๋ว (Fan Honggui, 1988, pp. 132-135) ให้ข้อมูลว่า ชาวจ้วงในอำเภอเหมิงหล่า มณฑลยูนนาน เรียกตัวเองว่า “บู๊ยัง” (เขียนเป็นอักษรจีนว่า 布央 Bùyāng หรือ 布洋 Bùyáng) ชาวไตเรียกชนกลุ่มนี้ว่า “ผู้ยัง” ชาวฮั่นเรียกว่า “คนซา” (沙人 Shā rén) ชนกลุ่มนี้เคยมีถิ่นที่อยู่ในประเทศลาวมาก่อน สันนิษฐานว่าเป็นชาวยุ้ยงที่หลอมรวมมาเป็นชาวจ้วง เส้นทางอพยพของชาวยุ้ยงกลุ่มนี้เรียงลำดับโดยใช้เครื่องหมาย → ดังนี้ กว่างซี (广西 Guǎngxī) → เหวินชาน (文山 Wénshān) → หยวนหยาง (元阳 Yuányang) → เจียงเจิง (江城 Jiāngchéng) → ลาว (老挝 Lǎowō) → เหมิงหล่า (勐腊 Měnglǎ)

จากคำบอกเล่าและเรื่องเล่าสืบต่อกันมาของชาวยุ้ยงเองก็ล้วนเกี่ยวข้องกับการอพยพย้ายถิ่น เช่น ชาวยุ้ยงที่อำเภอฝูหนิงเล่าว่า “บรรพบุรุษของชาวยุ้ยงมีพี่น้องสามคน พี่คนโตตั้งถิ่นฐานที่อำเภอหน่าโพ พี่คนรองไปอยู่ที่เขตเหวินชาน ส่วนคนเล็กไปอยู่ที่เวียดนาม” พี่น้องสามคนตั้งที่ว่านี้ น่าจะหมายถึงการอพยพของชาวยุ้ยงสามกลุ่มที่แยกย้ายกันไปตามแต่ละเส้นทาง ข้อมูลที่เหลียงหมิ่น (Liang Min, 1990, pp. 13-21) สันนิษฐานเกี่ยวกับการอพยพสามเส้นทางได้แก่ ① เส้นทางที่หนึ่ง อพยพทวนกระแสน้ำเลียบฝั่งแม่น้ำจูเจียงที่แตกแขนงขึ้นไปทางทิศเหนือ (สายแม่น้ำหงเจียง 红江 Hóngjiāng) แล้วเข้าสู่ฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือของกว่างซี ② เส้นทางที่สองอพยพทวนกระแสน้ำเลียบฝั่งแม่น้ำจูเจียงที่แตกแขนงลงไปทางทิศใต้ (คือสายแม่น้ำยงเจียง 邕江 Yōngjiāng จั่วเจียง 左江 Zuǒjiāng และโย่วเจียง 右江 Yòujiāng) แล้วเข้าสู่ฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของกว่างซี ③ เส้นทางที่สามคือกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานระหว่างเส้นทางอพยพ ก็คือเขตอำเภอจิงซี (靖西 Jìngxī) เต๋อป่าว (德保 Débǎo) และนำโพ (那坡 Nàpō)

เอ็ดมันสันและหลี่จินฟาง (Edmondson, J.A. and Jinfang, L., 1996, pp. 983-990) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางอพยพของชาวยุ้ยงเรียงลำดับโดยใช้เครื่องหมาย → ดังนี้ เจียนซีหนาน → กว่างซี (อำเภอเถียนหลิน หลงหลินและซีหลิน) → ยูนนาน (จังหวัดกว่างหนิง และกว่างฝู) → จนถึงยุคราชวงศ์ชิง ด้วยเหตุความเหลื่อมล้ำของระบอบศักดินาเป็นเหตุให้ชนกลุ่มน้อยต่างถูกบังคับให้อพยพไปอยู่ในพื้นที่กันดารห่างไกล อันเป็นพื้นที่เขตไปเส้าของมณฑลกว่างซี

³ หมู่บ้านทั้งหมดนี้ในพงศาวดารใช้ชื่ออักษรจีนว่า 央 yāng ปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้อักษร 秧 ออกเสียงเหมือนกัน อักษรเดิมแปลว่า “กลาง” อักษรใหม่แปลว่า “ต้นกล้า” ดังนั้นการบูชา “ทุ่งนาบู๊ยัง” ก็เปรียบเสมือนการบูชา “ต้นกล้า” ไปพร้อมกัน

(广西百色地区 Guǎngxī Bǎisè) และเขตเหวินชาน มณฑลยูนนาน (云南文山州 Yúnnán Wénshān zhōu) ในปัจจุบัน → จากนั้นจึงกระจายกระจายลงไปตามตอนเหนือของเวียดนาม ลาวและไทย

จากเส้นทางการอพยพจะเห็นว่า ชาวบู๊ยังเริ่มต้นจากกุ่มโจว จนมาอยู่ในพื้นที่ยูนนานและกว้างซีในปัจจุบัน ถ้าเช่นนั้นบรรพบุรุษที่เป็นต้นกำเนิดของชาวบู๊ตั้งแต่เดิมก็คือกุ่มโจว แต่มีหลักฐานทางคำศัพท์ที่นำไปสู่ข้อสงสัยอีกชั้นหนึ่งก็คือ คำศัพท์ภาษาบู๊ยังมีคำศัพท์ที่พ้องกับภาษาแขนงจ้วง-ไตและแขนงต้ง-ส่วย แต่ใช้ในความหมายต่างกัน ดูข้อมูลต่อไปนี้

แขนงภาษา	เกอ-ย้ง	ต้ง-ส่วย				จ้วง-ไต			จีน
		บู๊ยัง	ต้ง	มุลัม	ส่วย	เหมา	จ้วง	บู๊อี	
คำศัพท์	ηe33	ηa1	nja1	?nja1	?ni1	ta6	ta8	nam4mE6	河 hé
ความหมาย	ทะเล	แม่น้ำ	แม่น้ำ	แม่น้ำ	แม่น้ำ	แม่น้ำ	แม่น้ำ	แม่น้ำ	แม่น้ำ
คำศัพท์	ɔŋ54 ta312	həi3+	ha ⁵	ha:i ³	hai ¹	ha:i3	ha:i3	xa:i2	海 hǎi
ความหมาย	แม่น้ำ	ทะเล	ทะเล	ทะเล	ทะเล	ทะเล	ทะเล	ทะเล	ทะเล

*คำว่า ?ɔŋ54 ในภาษาบู๊ยังแปลว่า “น้ำ”

ตัวอย่างคำศัพท์ข้างต้นจะเห็นว่าภาษาบู๊ยังมีคำศัพท์เรียกทะเลและแม่น้ำแยกออกเป็นสองคำ คือ / ηe33/ แปลว่า ทะเล ส่วน / ɔŋ54 ta312/ แปลว่า แม่น้ำ ในขณะที่ภาษาต้ง มุลัม ส่วย เหมาหนาน มีคำที่ออกเสียงคล้ายกับคำเรียกทะเลของภาษาบู๊ยัง คือ ηa1, nja1, ?nja1, ?ni1 ตามลำดับ แต่กลับใช้เรียกแม่น้ำ ไม่ได้ใช้เรียกทะเล ในขณะที่เมื่อพิจารณาภาษาแขนงต้ง-ส่วย และแขนงจ้วง-ไต จะเห็นได้ว่าทุกภาษายืมคำเรียกทะเลมาจากภาษาจีน ลักษณะเช่นนี้อธิบายได้ว่า กลุ่มคนที่พูดภาษาต้ง มุลัม ส่วย เหมาหนาน เคยอยู่ร่วมกันกับชาวบู๊ยังตามแนวชายฝั่งทะเล แล้วกลุ่มต้ง-ส่วยอพยพเข้ามาบนพื้นดินตามแนวชายฝั่งแม่น้ำก่อนชาวบู๊ยัง เนื่องจากไม่มีคำเรียกแม่น้ำจึงใช้คำเรียกทะเลที่มีอยู่ในภาษามาเป็นคำเรียกแม่น้ำ ระยะเวลาผ่านไปยาวนาน “ทะเล” จึงหายไปจากความทรงจำและหายไปจากความหมายของคำว่า / ηe33/ ในที่สุด ต่อมาเมื่อจะเรียกทะเล จึงต้องยืมคำว่า 海 hǎi มาจากภาษาจีน ส่วนกลุ่มจ้วง-ไต ตั้งถิ่นฐานอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมาตลอด จึงมีคำเรียกแม่น้ำ แต่ไม่มีคำเรียกทะเล เมื่อจะเรียกทะเลจึงต้องยืมมาจากภาษาจีน ส่วนชาวบู๊ยังนั้น เมื่ออพยพเข้ามาทีหลัง คำเรียกทะเลยังติดมาในภาษา แต่ไม่มีคำเรียกแม่น้ำ จึงยืมคำเรียกแม่น้ำมาจากกลุ่มจ้วง-ไต

ข้อมูลที่เป็นหลักฐานในการสนับสนุนแนวคิดที่ว่าชาวบู๊ยังมีถิ่นฐานอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลมาก่อนก็คือ มีคำศัพท์ภาษาบู๊ยังส่วนหนึ่งสอดคล้องกับภาษาเบและภาษาหลี่ ซึ่งทั้งสองเป็นกลุ่ม

ชาติพันธุ์ที่อยู่ติดแผ่นดินริมชายฝั่งทะเลและเป็นชนเผ่าที่ไม่เคยอพยพย้ายถิ่น ขณะที่คำศัพท์เหล่านี้ไม่สอดคล้องกับภาษาแขนงตั้ง-สูยและแขนงจ้วง-ไต

แขนง	เกอ-ย้ง	หลี่	อิสระ ⁴	ตั้ง-สูย				จ้วง-ไต		
	บู๊ย้ง	หลี่	เบ	ตั้ง	มูลิม	สูย	เหมาหนาน	จ้วง	บู๊อิ	ไต
ให้	puɔ24	bau5	se1	sa:i1+	yun ⁴	ha:i ¹	zu:n ³	hau3	ɣau3	hu3
ตาย	lam312	ɦu:i4	dai1	tai ¹	tai ¹	tai ¹	tai ¹	ta:i1	ta:i1	ta:i1
ท้อง	ʔok33	pok7	boʔ8	loŋ ²	loŋ ²	loŋ ²	loŋ ²	tuŋ4	tuŋ4	toŋ4
เกลือ	ŋu3 12	ŋa:u3	ŋau3	ko ¹	cwa ¹	dwa ¹	kwo ¹	kju1	teu1	kə1

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า มีคำศัพท์ภาษาบู๊ย้งสอดคล้องกับภาษาหลี่และภาษาเบ แต่ไม่สอดคล้องกับภาษาในแขนงตั้ง-สูย และแขนงจ้วง-ไต โดยเฉพาะคำที่น่าสังเกตคือคำว่า “เกลือ” ซึ่งเป็นสิ่งที่ผลิตได้จากน้ำทะเลนั้น ภาษาบู๊ย้ง ภาษาหลี่และภาษาเบเป็นคำเดียวกัน ข้อมูลนี้แสดงว่าบรรพบุรุษชาวบู๊ย้ง เคยมีความสัมพันธ์หรือเคยมีถิ่นฐานอยู่ร่วมกันกับกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลไทที่มีถิ่นฐานแถบหลังหนาน ซึ่งเป็นพื้นที่เลียบชายฝั่งทะเลมาก่อนที่จะอพยพเข้ามาในแผ่นดินใหญ่ แล้วตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกับกลุ่มตั้ง-สูยและจ้วง-ไตในภายหลัง บรรพบุรุษของกลุ่มชนชาวไทแถบหลังหนานก็คือกลุ่มไป่เยว่ (ชนร้อยเผ่า) ชนกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตผูกพันกับน้ำ ดำรงชีพด้วยการจับสัตว์น้ำเมื่ออพยพจึงมุ่งไปตามพื้นที่ที่มีน้ำเช่นเดียวกันกับกลุ่มตั้ง เหมาหนาน มูลิม

เกี่ยวกับคำว่า “ไป่เยว่” จางชุนไห่และเจียวหลิน (Zhang Chunhai and Jiao Lin, 2014, [Online]) ให้ความเห็นว่า คำว่า “ไป่เยว่” ภาษาจีนเขียนว่า 百越 Bǎi yuè นักประวัติศาสตร์เชื่อว่า เป็นบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศจีนตอนใต้ ชาวบู๊ย้งที่อำเภอโนโวมณฑลกว่างซีมีบางส่วนเรียกตัวเองว่า “เย่หลาง” คำสองคำนี้มีความเกี่ยวข้องกับคำว่า 粤 Yuè ซึ่งเป็นคำเรียกคนและพื้นที่เลียบชายฝั่งทะเลแถบมณฑลกว่างตง สันนิษฐานว่า คำว่า 越 ก็คือคำว่า 粤 อักษรสองตัวนี้ออกเสียงเหมือนกันว่า /yue/ เพียงแต่เขียนคนละอย่าง บรรดาชนกลุ่มน้อยตระกูลไทไม่มีเสียงสระ /y/ เมื่อจะออกเสียง /yue/ ก็จะออกเสียงเป็น /je/ ซึ่งก็ตรงกับคำว่า “เย” ที่ชาวบู๊ย้งเรียกตัวเองว่า “เย่หลาง” นั่นเอง

จากผลงานการศึกษาและข้อสันนิษฐานของนักวิชาการที่ได้อธิบายมาข้างต้น สรุปข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาวบู๊ย้งได้ว่า ชาวบู๊ย้งเดิมอาศัยอยู่พื้นที่หลังหนานแถบชายฝั่งทะเล

⁴ ภาษาจีนเรียกผู้ที่พูดภาษาเบว่า “หลินเกา” (临高 Lingāo) ข้อมูลการจัดแบ่งตระกูลภาษาของเสียงหมิ่นและจางจวินหู ในหนังสือ “การศึกษาวิชาญภาษาหลินเกา” จัดภาษาเบเป็นภาษาที่อยู่ภายใต้ตระกูลจีน-ทิเบต สาขาจ้วง-ต้ง แต่ไม่ได้จัดเข้าเป็นสมาชิกของแขนงภาษาใด แต่จัดเป็นภาษาอิสระที่มีความใกล้ชิดกับภาษาจ้วง (Liang Min, Zhang Junru, 1997, p. 1)

ร่วมกับกลุ่มชนที่พูดภาษาหลีและภาษาเบ รวมทั้งกลุ่มตั้ง เหมาหนาน มุล์มัตวัย ต่อมากลุ่มตั้ง เหมาหนาน มุล์มัตวัยไปตามแม่น้ำและตั้งถิ่นฐานในบริเวณจินตอนใต้ (ยูนนาน กวางซี กุ้ยโจว) ก่อน ต่อมาสมัยราชวงศ์ชิงชาวยุ้ยยังอพยพลงใต้ตามมาในภายหลังและเกิดการแย่งชิงที่ดินทำกิน จากเจ้าของพื้นที่เดิม ประกอบกับถูกกดขี่รังแกจากชาวฮั่นจึงหนีเข้าไปห้กร้างทางพงเขตภูเขาสูง ของพื้นที่ที่เป็นอำเภอเถียนหลิน ซีหลินและหลงหลิน มณฑลกวางซีในปัจจุบัน จากนั้นอพยพ ต่อไปอีกและตั้งถิ่นฐานบริเวณรอยต่อของมณฑลกวางซีกับยูนนาน และอพยพเข้าไปในเขตอำเภอ กวางหนาน ฟู่หนิงและนำโพ ของมณฑลยูนนาน มีบางกลุ่มกระจัดกระจายออกไปไกลถึงตอนเหนือ ของประเทศลาว และเวียดนาม เหตุที่เป็นคนต่างถิ่นจำนวนประชากรน้อย เมื่อไปตั้งถิ่นฐานที่ใด จึงจำเป็นต้องหลอมรวมไปกับกลุ่มชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่เดิม โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในประเทศจีน นอกจากเหตุผลข้างต้นแล้ว การจัดระเบียบของรัฐบาลที่จัดเข้าเป็นสมาชิกของ “ชนกลุ่มน้อย” อัน ทำให้ชาวยุ้ยยังสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และเผชิญหน้ากับการสูญเสียอัตลักษณ์ทางภาษา ในที่สุด

ข้อมูลสังเขปทางวัฒนธรรม

ชนบทรรมนิยม เนื่องจากชาวยุ้ยยังถูกจัดเข้าเป็นสมาชิกของชนกลุ่มน้อยอื่น อัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งภาษาของตนจึงหลอมรวมไปกับชนกลุ่มน้อยที่ได้รับการ รับรองจากรัฐบาลจีนคือชาวจ้วงกับชาวยุ้ย ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่มีน้อยมาก ส่วนใหญ่ เหมารวมไปด้วยกันกับชนกลุ่มน้อยทั้งสองแต่ก็ยังมวัฒนธรรมที่ชาวยุ้ยยังยึดถือเป็นเอกลักษณ์ หลงเหลืออยู่บ้าง อย่างเช่นชาวยุ้ยยังที่อำเภอกวางหนาน ยังเหลียน และหลงหลินมีเทศกาลเฉพาะตัว ที่แตกต่างกับชาวยุ้ยและชาวจ้วง คือเทศกาลเฉลิมฉลองขึ้น 12 ค่ำ เดือนหก ถือเป็นเทศกาลสำคัญ ที่ชาวยุ้ยยังจะจัดงานเฉลิมฉลองยิ่งใหญ่ที่สุดของปี ทุกบ้านฆ่าไก่ ฆ่าหมู ห่อข้าวต้มมัด บูชา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และสรรพวิญญูตามธรรมชาติ มีกิจกรรมร้องรำเร่เครื่องเซ่นไหว้ที่สำคัญที่สุด คือ ไบไม้ชนิดหนึ่งที่เกิดมาจากในป่าและปลา ใช้ในการเซ่นไหว้บูชาเทพเจ้าเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย ขอพรให้เทพเจ้าคุ้มครองและบันดาลความสุขแก่ครอบครัว

การแต่งงาน ชาวยุ้ยยังในปัจจุบันแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์กับชาวจ้วงและชาวยุ้ย เมื่อแต่งงาน กับใครก็จะพูดภาษาของชนกลุ่มน้อยนั้น ขณะเดียวกัน หากชาวจ้วงและชาวยุ้ยแต่งงานเข้ามาใน ชุมชนชาวยุ้ยยังก็จะใช้ภาษาบุ้ยยัง ชาวยุ้ยยังทุกคนพูดภาษาของชนกลุ่มที่ใหญ่กว่าได้ และใช้ภาษาบุ้ยยัง ในครอบครัวของตนเอง ส่วนคนรุ่นใหม่ล้วนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐบาลก็ได้เปลี่ยนมาใช้ ภาษาจีนแล้ว

การแต่งกาย ดังที่กล่าวมาแล้วว่าชาวยุ้ยยังหลอมรวมเข้ากับชนกลุ่มน้อยอื่น วิถีชีวิตรวมถึง การแต่งกายล้วนเลียนแบบชนกลุ่มน้อยอื่นเป็นหลัก แต่ก็มีชาวยุ้ยยังบางส่วนแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ ของตนเองด้วยผ้าที่ทอ ย้อม และตัดเย็บเอง อย่างเช่น หญิงชาวยุ้ยยังที่อำเภอกวางหนานสวมชุดยาว

ทั้งตัว มีผ้าโพกหัวพันเป็นแท่งซ้ายขวาคล้ายเขาควย ชาวบู๊ยงที่อำเภอฝูหนิงหญิงสวมเสื้อลำตัวสั้น ผ่าถุงยาว ชาวบู๊ยงที่อำเภอหน่าโพทั้งชายและหญิงยามปกติสวมกางเกงยาวถึงหัวเข่า ส่วนหญิง บ้างนิยมสวมเสื้อสีน้ำเงินและสีดำปกคลุมลายที่ชายเสื้อและสวมผ้าถุง ชายมีผ้าโพกหัวสีดำ และ นิยมเครื่องประดับที่ทำด้วยเงิน

ชีวิตความเป็นอยู่ บ้านเรือนของชาวบู๊ยงสร้างด้วยไม้ ใต้ถุนสูง ชาวบู๊ยงมีฝีมือการสร้างบ้าน โดยใช้ไม้ล้วนๆ ไม่ใช้ตะปู แต่มีความคงทนแข็งแรง ปัจจุบันชาวบู๊ยงบางส่วนเมื่อฐานะดีขึ้นก็หันมา สร้างบ้านด้วยอิฐ กระเบื้องที่มีความแข็งแรงกว่า (Tan Yuping, 2014, online)

อาหารการกิน เอกลักษณ์อาหารของชาวบู๊ยงก็คือ “ชาน้ำมัน” ทำจากข้าวเหนียวสุกตากแห้ง ถั่วคั่ว ใบชา ชาน้ำมัน คั่วให้เหลือง แล้วเติมน้ำลงไป เมื่อจะดื่มก็นำข้าวโพดคั่ว ถั่วลิสงคั่วใส่ในถ้วย แล้วนำชาที่ต้มมาเทใส่ถ้วย นอกจากนี้ชาวบู๊ยงยังมีเหล้าหมักสูตรพิเศษที่หมักจากข้าวหรือข้าวโพด น้ำผึ้ง น้ำตาล เป็นเหล้ารสหวานแต่เมาน้ำย ชาวบู๊ยงนิยมใช้สองสิ่งนี้ต้อนรับแขกผู้มาเยือน (Tan Yuping, 2014, online)

2. การพรรณนาภาษาบู๊ยงในสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในลำดับต่อไป จะอธิบายรายละเอียดของภาษาบู๊ยง ได้แก่ ผลงานการศึกษาภาษาบู๊ยง การจัดแบ่งตระกูลภาษา ระบบเสียง ระบบคำ ระบบไวยากรณ์ และภาษาถิ่น ดังนี้

2.1 ผลงานการศึกษาภาษาบู๊ยงและการจัดแบ่งตระกูลภาษา

นอกจากพงศาวดารที่มีกล่าวถึงชื่อชาวบู๊ยง ซึ่งเป็นหลักฐานถึงการตั้งถิ่นฐานของชาวบู๊ยง ในอดีตแล้ว นักวิชาการจีนเริ่มมีการกล่าวถึงชื่อภาษาบู๊ยงเมื่อศึกษาภาษาที่ใกล้เคียงอื่น หรือภาษา บู๊ยงที่เรียกชื่อเป็นชนกลุ่มน้อยอื่น เช่น จีนฉีฉาง เรื่อง “สังเขปภาษาฝูเปี้ยว (Chen Qiguang, 1984, pp. 62-75) ฟานหงก๊วย เรื่อง “การสำรวจสภาพชาติพันธุ์จ้วงในอำเภอเหมิงหล่า มณฑลยูนนาน” (Fan Honggui, 1988, pp. 132-135) เหลียงหมิ่น สามผลงาน คือ เรื่อง “ภาษาละติ” (Liang Min, 1989, pp. 152-160) เรื่อง “ปัญหาการจัดกลุ่มภาษาเกอ-ยง” (Liang Min, 1990a) เรื่อง “The Buyang Language” (Liang Min, 1990b) หลี่จิ้นฟาง มีผลงานบทความและหนังสือหลายผลงาน เช่น เรื่อง “สังเขปภาษาบู๊ยง” (Li Jinfang, 1996a) เรื่อง “The Second System of Baha Buyang” (Li Jinfang, 1996b) เรื่อง “การศึกษาวิจัยภาษาบู๊ยง” (Li Jinfang, 2000) เรื่อง “การสำรวจและศึกษาวิจัยภาษา บู๊ยงที่ฝูหนิง” (Li Jinfang, 2002) เรื่อง “สังเขปภาษาปาฮา-บู๊ยง” (Li Jinfang, 2003) เหอเยี่ยนเจิง เรื่อง “ชุมนุมเอกสารเพื่อการศึกษาไวยากรณ์ภาษาเกอลาวและภาษาบู๊ยง” (He Yancheng, 2011) และโมไห่เหวิน เรื่อง “ไวยากรณ์ภาษาบู๊ยงที่อำเภอหรงถุน” (Mo Haiwen, 2016)

ความสำคัญของภาษาบู๊ยงที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือ เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาดั้งเดิมของ ภาษาออสโตรเนเซียน (Proto - Austronesian languages) ก็จะทำให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันอย่าง

ไกล์ซิด (Li Jinfang, 2002, pp. 115-122) และ (Li Jinfang, 2003, pp. 67-80) ตั้งข้อมูลคำศัพท์ต่อไปนี้

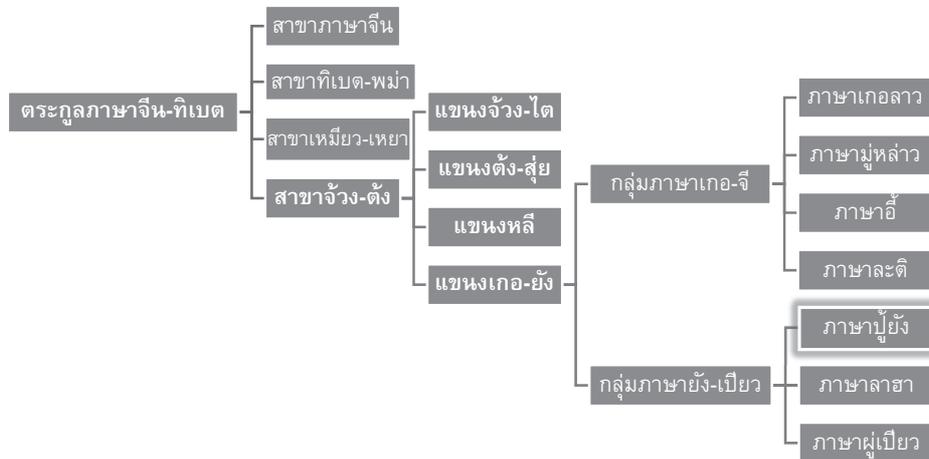
คำศัพท์	ภาษาญี่ปุ่น	proto - Austronesian	คำศัพท์	ภาษาญี่ปุ่น	proto - Austronesian
ตาย	maté	*matay ⁵	แปด	maōn	*walu
ตา (eye)	matá	*mata	นก	manúk	*manuk
หัว	qaōn	*quluh	ดอกไม้	magà	*bugah

แม้ว่ารัฐบาลจีนจะจัดชาวญี่ปุ่นให้เป็นสมาชิกของชนกลุ่มน้อยชาวจ้วงและชาวเหยา แต่นักภาษาศาสตร์จีนเห็นว่าควรจัดภาษาญี่ปุ่นให้เป็นภาษาที่มีความสัมพันธ์กับภาษาจ้วง ส่วนภาษาเหยามีความสัมพันธ์ห่างกันระดับสาขาภายในตระกูลจีน-ทิเบตเท่านั้น ไม่ได้มีความใกล้ชิดกันแต่อย่างใด ก่อนหน้าที่จะมีการค้นพบภาษาพบใหม่ นักภาษาศาสตร์จีนจัดภาษาไทไว้ในตระกูลใหญ่จีน-ทิเบต แล้วแบ่งภาษาไทไว้ในสาขาชื่อจ้วง-ต้ง ภายในสาขาจ้วง-ต้ง แบ่งเป็นสามแขนงคือ แขนงจ้วง-ไต แขนงต้ง-ฮุย แขนงหลี และแขนงเกอลาว⁶ ต่อมาเมื่อมีการค้นพบภาษาพบใหม่จึงมีแนวคิดในการจัดตั้งแขนงเกอ-ย้ง จากนั้นแบ่งภายในแขนงเกอ-ย้งออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มเกอ-จี (คือเกอลาว-ละจีหรือละติ) และกลุ่มย้ง-เปียว (คือญี่ปุ่นและเปียว) ดังนี้

⁵ คำว่า “ตาย” กับคำว่า “ตา” ที่ปรากฏในตารางนี้ยังมีความสอดคล้องกับภาษามูลัม ดังที่ เบเนดิก (Paul K. Benedict, 1983) เห็นความสำคัญของภาษามูลัมในฐานะที่มีความสำคัญต่อการสืบสร้างระบบเสียงพยัญชนะต้นในภาษากะไต และกล่าวว่าภาษามูลัมเป็นหลักฐานและกุญแจในการสืบสร้างภาษากะไต เพราะภาษานี้มีระบบพยัญชนะต้นแบบควบกล้ำคือ การออกเสียงรอง (secondary articulation) เสริมประกอบการออกเสียงหลักคือ การออกเสียงกัก (obstruents) เช่น คำที่ภาษาตระกูลไทออกเสียงว่า “ตา” และ “ตาย” ภาษามูลัมออกเสียงเป็น /mja, pyai/ ซึ่งคล้ายคลึงกับที่เบเนดิกสืบสร้างให้มีในภาษา Austronesian ตั้งเดิมเป็นคำว่า *mata กับ *matay นอกเหนือจากนี้ ผลงานการพรรณนาภาษามูลัมก็หาอ่านค่อนข้างยาก มีผลงานของนักวิชาการจีน (Wang Jun and Zheng Guoqiao, 1979) และญี่ปุ่น (Tatsuo Nishida, 1955) ซึ่งก็ต้องการรู้ทั้งสองภาษาที่จึงจะอ่านได้ ไม่เช่นนั้นก็ไม่มีโอกาสได้รับทราบเรื่องราวของภาษาตระกูลกัม-ฮุย (สรุปจากสุริยา, 2548, น. 123-126 และเชิงอรุณีที่ 34 น. 182)

⁶ เนื่องจากระบบเสียงของภาษาเกอลาวใกล้ชิดกับภาษาสาขาเหมียว-เหยา ส่วนคำศัพท์ที่ใกล้ชิดกับภาษาสาขาจ้วง-ต้ง และไวยากรณ์มีแนวโน้มคล้ายกับภาษาสาขาจ้วง-ต้ง ดังนั้นการจัดแบ่งภาษาเกอลาวจึงยังเป็นข้อกังขาอยู่นักวิชาการจีนจึงได้แยกภาษาเกอลาวออกไปเป็นแขนงใหม่ต่างหากภายใต้สาขาจ้วง-ต้ง แต่ใส่เครื่องหมาย? กำกับไว้ ต่อมาเมื่อค้นพบภาษาพบใหม่จึงจัดตั้งแขนงเกอ-ย้งที่เป็นรูปเป็นร่างขึ้นอย่างสมบูรณ์ แล้วจัดภาษาเกอลาวไว้ในแขนงนี้ (ดูรายละเอียดแขนงภาษาเกอลาว? ใน เมฆม สอดส่องกฤษ, 2559, น. 53-82)

แผนภูมิที่ 1 การจัดแบ่งภาษาปู้ยั้ง

(ปรับปรุงจาก Li Jinfang , 2000, p. 189)

2.2 ระบบเสียง หลี่จิ้นฟาง (Li Jinfang, 2000, pp. 12-32) ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาษาปู้ยั้ง 4 แห่ง คือ (1) ภาษาปู้ยั้งอำเภอฝูหนิง บ้านหลงเจี่ย ชื่อภาษาถิ่นหลงเจี่ย (郎架话 Lángjià huà) (2) ภาษาปู้ยั้งอำเภอกว่าหนาน บ้านยั้งเหลียน ชื่อภาษาถิ่นปาฮา (巴哈话 Bāhā huà) (3) ภาษาปู้ยั้งอำเภอฝูหนิง บ้านเอ้อซุน ชื่อภาษาถิ่นเอ้อซุน (峨村 É cūn) (4) ภาษาปู้ยั้งอำเภอนาโพน บ้านทร่งตุน ชื่อภาษาถิ่นหย่าหลาง (雅郎 Yǎláng) วิเคราะห์ข้อมูลระบบเสียงทั้งสี่ถิ่นดังนี้

2.2.1 พยัญชนะ ข้อมูลระบบเสียงพยัญชนะเรียงลำดับตามฐานกรณ์ และเรียงลำดับเสียงพยัญชนะของแต่ละภาษาถิ่นโดยใช้อักษรย่อดังนี้ LJ. คือถิ่นหลงเจี่ย BH. คือถิ่นปาฮา EC. คือถิ่นเอ้อซุน และ YL. คือถิ่นหย่าหลาง ดังนี้

ชื่อภาษาถิ่น	พยัญชนะต้นเดี่ยว									
LJ.	p	ph	ʔb		m		f		v	
BH.	p	ph	b	bfi	m	ṃ	f		v	v̥
EC.	p		ʔb		m		f		v	
YL.	p	ph	ʔb		m		f		v	

LJ.	t	th	ʔd		n		l				
BH.	t	th	d	dfi	n	๓	l	!			
EC.	t		ʔd		n		l				
YL.	t	th	ʔd		n		l	f			
LJ.	ts	tsh									
BH.	ts	tsh									
EC.	ts										
YL.	ts	tsh									
LJ.	θ	θ̃			๓		ε				
BH.	θ	θ̃	r		๓	๓	ε	z	z̃		
EC.	θ	θ̃			๓		ε	z			
YL.	θ				๓		ε	z			
LJ.	k	kh			๓		ʔ	h			
BH.	k	kh	g	gf̃i	๓	๓	ʔ	h			
EC.	k				๓		ʔ	h	q	χ	
YL.	k	kh			๓		ʔ	h	q	qh	
พยัญชนะเปลี่ยนเป็นพาดาน											
LJ.	pj						lj				
BH.	pj	phj	bj	bfĩj	mj						
EC.	pj		ʔbj	ʔdj							
YL.	pj	kj									

พยัญชนะเปลี่ยนเป็นริมฝีปาก										
LJ.			[?] bw							
BH.	pw	phw	bw		mw					
EC.										
YL.										
LJ.	tw	thw	dw				lw			
BH.										
EC.	tw		[?] dw				lw			
YL.										
LJ.	tsw									
BH.										
EC.										
YL.										
LJ.	θw	ðw			ŋw		ɛw	zʷ		
BH.	θw						ɛw	zʷ		
EC.	θw						ɛw	zʷ		
YL.										
LJ.	kw	khw			ŋw			hw	qhw	
BH.	kw	khw	gw		ŋw			hw		
EC.	kw				ŋw					
YL.	kw	khw								

คำอธิบายระบบเสียงพยัญชนะ

1. พยัญชนะเดี่ยวถิ่นกลางเจ็ยมี 39 เสียง ถิ่นปาฮามี 35 เสียง ถิ่นเอ๋อซุนมี 21 เสียงถิ่นหย่าหลางมี 25 เสียง

2. ถิ่นกลางเจ็ย ถิ่นปาฮา ถิ่นหย่าหลางมีการเปรียบเทียบของเสียงพ่นลมกับไม่พ่นลม แต่ถิ่นเอ๋อซุนไม่มีเสียงพ่นลม

3. ถิ่นกลางเจ็ย ถิ่นเอ๋อซุน ถิ่นหย่าหลางมีลักษณะของเสียงกักนำหน้าเสียงก้อง /ʔ-/ ถิ่นปาฮาไม่มี

4. ถิ่นปาฮามีการเปรียบเทียบกันระหว่างเสียงพยัญชนะนาสิกก้อง /m, n, ŋ, ŋ/ กับเสียงนาสิกไม่ก้อง /m̥, n̥, ŋ̥/ และเสียงก้องปกติ /v, l, z/ กับเสียงก้องมีลม /v̥, l̥, z̥/ ในขณะที่ถิ่นกลางเจ็ย ถิ่นเอ๋อซุน ถิ่นหย่าหลางไม่มี ลักษณะเปรียบเทียบของเสียงพยัญชนะแบบนี้ทำให้ภาษาถิ่นปาฮามีจำนวนเสียงพยัญชนะมากที่สุดในบรรดาภาษาถิ่นทั้งสี่

5. ถิ่นปาฮามีการเปรียบเทียบกันระหว่างเสียงพยัญชนะก้องปกติ /b, d, g/ กับ เสียงก้องพ่นลม /bʰ, dʰ, gʰ/ แต่ถิ่นอื่นไม่มี

6. ถิ่นปาฮาเป็นถิ่นเดียวที่มีพยัญชนะเสียงรวิลิ้น /r/ ถิ่นอื่นไม่มี

7. เสียงพยัญชนะเปลี่ยนเป็นเพดาน⁸ ภาษาจีนเรียกว่า 腭化声母 È huà shēngmǔ ได้แก่ พยัญชนะที่มีการออกเสียงฐานกรณของพยัญชนะเดิมแล้วเลื่อนไปเพดานแข็ง เสียงชนิดนี้คล้ายกับการออกเสียงภาษาไทย พย- สย- พยัญชนะประเภทนี้ภาษาถิ่นกลางเจ็ยมี 2 เสียง ถิ่นปาฮามี 5 เสียง ถิ่นเอ๋อซุนมี 3 เสียง และถิ่นหย่าหลางมี 2 เสียง

8. เสียงพยัญชนะเปลี่ยนเป็นริมฝีปาก ภาษาจีนเรียกว่า 唇化声母 Chún huà shēngmǔ ได้แก่พยัญชนะที่มีการออกเสียงฐานกรณของพยัญชนะเดิมแล้วเลื่อนไปริมฝีปาก คล้ายกับพยัญชนะควบกล้า กว- คว- ในภาษาไทย พยัญชนะประเภทนี้ภาษาถิ่นกลางเจ็ยมี 16 เสียง ถิ่นปาฮามี 12 เสียง ถิ่นเอ๋อซุนมี 8 เสียง และถิ่นหย่าหลางมี 2 เสียง ดังจะเห็นว่าภาษาถิ่นหย่าหลางมีลักษณะของเสียงควบน้อยที่สุด คือมีอย่างละ 2 เสียง

9. ปกติแล้วนักวิชาการจีนจะวิเคราะห์ให้เสียง /ts, tsh/ ซึ่งเป็นเสียงคำยืมจากภาษาจีน เป็นเสียงพยัญชนะในภาษาตระกูลไทด้วย แต่ก็จะทำเครื่องหมาย * เอาไว้ว่าเป็นเสียงคำยืมจาก

⁷ นักภาษาศาสตร์จีนใช้สัญลักษณ์ / ʔ / ไว้ข้างใต้ตัวอักษรที่เป็นเสียงก้องมีลม เพื่อเปรียบต่างกับเสียงก้องปกติ

⁸ เสียงพยัญชนะแบบนี้ในหนังสือ “นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์: ภาษาตระกูลไท” (สุริยา รัตนกุล, 2548, น. 134) เรียกว่า “เสียงรอง” (secondary articulations) เป็นลักษณะของการออกเสียงรองเสริมกับการออกเสียงหลัก เสียงที่ภาษาจีนเรียกว่าพยัญชนะซุด เปลี่ยนเป็นริมฝีปาก คือ labialization เป็นการออกเสียงแบบห่อปากไปพร้อมกัน และเสียงที่ภาษาจีนเรียกว่าพยัญชนะซุดเปลี่ยนเป็นเพดาน คือ palatalization เป็นการออกเสียงแบบยกลิ้นส่วนหน้าไปพร้อมกัน

ภาษาจีน แต่ในภาษาญี่ปุ่นพบว่าเสียง /ts, tsh/ เป็นเสียงของคำในภาษาญี่ปุ่นและมีอยู่ในภาษาถิ่น
 ทุกภาษา ไม่ใช่เสียงที่มาจากคำยืมภาษาจีน

10. จากการเปรียบเทียบเสียงพยัญชนะกับภาษาสาขาจ้วง-ต้งที่ตั้งถิ่นฐานพบว่า เสียง
 พยัญชนะที่ทำให้ภาษาญี่ปุ่นแตกต่างไปจากสาขาจ้วง-ต้งที่เด่นชัดคือเสียงพยัญชนะ /θ, ð/
 เนื่องจากภาษาที่เป็นสมาชิกสาขาจ้วง-ต้ง ทุกภาษาไม่มีเสียงพยัญชนะเสียงนี้

2.2.2 สระ ตามวิธีการวิเคราะห์ระบบเสียงแบบจีน แบ่งเสียงสระเป็นสระเดี่ยวและสระ
 ประสม ในส่วนของสระประสมมีส่วนประกอบสามส่วนคือหัวสระ ท้องสระ และหางสระ⁹ ดังนั้นสระ
 ประสมจึงสามารถแบ่งย่อยได้อีกสามแบบคือ สระประสมกับหางสระที่เป็นอรรสระ /i, u/ สระประสม
 กับหางสระที่เป็นพยัญชนะนาสิก /m, n, ŋ/ และสระประสมกับหางสระที่เป็นพยัญชนะเสียงกัก /p,
 t, k, ʔ/ ซึ่งสระเดี่ยวและหางสระจะมีอิทธิพลต่อระบบเสียงวรรณยุกต์ด้วย (จะได้อธิบายในเรื่อง
 วรรณยุกต์หัวข้อต่อไป) เสียงสระภาษาญี่ปุ่นทั้งสิ้นนี้เป็นดังนี้

ภาษา ถิ่น	สระ เดี่ยว ทาง สระ	หางสระ													
		สระเดี่ยว					อรรสระ		นาสิก			กักไม่ระเบิด			
		a	e	o	ɔ	u	i	u	m	n	ŋ	p	t	k	-ʔ
LJ.	a					au	ai a:i	au a:u	am a:m	an a:n	aŋ a:ŋ	ap a:p	at a:t	ak a:k	
BH.	a					au	ai a:i	au a:u	am a:m	an a:n	aŋ a:ŋ	ap a:p	at a:t	ak a:k	
EC.	a					au	ai a:i	au a:u	am a:m	an a:n	aŋ a:ŋ	ap a:p	at a:t	ak a:k	
YL.	a					au	ai a:i	au a:u	am a:m	an a:n	aŋ a:ŋ	ap a:p	at a:t	ak a:k	
LJ.															
BH.															
EC.	ɛ								ɛm	ɛn	ɛŋ	ɛp	ɛt	ɛk	
YL.	ɛ						ɛi	ɛu	ɛm	ɛn	ɛŋ	ɛp	ɛt		ɛʔ
LJ.															
BH.															
EC.	ɔ								ɔm	ɔn	ɔŋ		ɔt	ɔk	

⁹ การวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์จีนเรียกเสียงสระว่า 韵母 Yùnmǔ โดยที่การวิเคราะห์ระบบเสียงสระแบบจีนนั้น
 ส่วนที่อยู่ถัดจากพยัญชนะต้นไปนับเป็นเสียงสระทั้งหมด เช่น คำว่า tian เสียง /t/ เป็นพยัญชนะต้น เสียงสระ
 ทั้งหมดของคำนี้คือ /ian/ ในสระทั้งหมดของคำ ๆ นี้ แบ่งเป็น หัวสระ ท้องสระ และหางสระ ส่วนที่ภาษาจีนเรียกว่า
 “เสียงสระ” นี้ ตรงกับคำศัพท์ที่นักภาษาศาสตร์ไทยใช้ว่า “ส่วนท้ายพยางค์” (syllable rime) เสียงสระแต่ละส่วน
 แบ่งดังนี้ เสียง /i/ เป็นหัวสระ (韵头 yùntóu) เสียง /a/ เป็นท้องสระ (韵腹 yùnfù) เสียง /n/ เป็นหางสระ (韵尾
 yùnwěi)

YL	อ							om	on	oŋ	op	ot	ok		
LJ.	e							eu	em	en	eŋ	ep	et	ek	
BH.	e							eu	em	en	eŋ	ep	et	ek	
EC.	e						ei	eu	em	en	eŋ	ep	et	ek	
YL.	e						ei	eu	em	en	eŋ	ep	et	ek	
LJ.	i	ia						iu	im	in	iŋ	ip	it	ik	
										ian	i:ŋ	i:p		iek	
BH.	i	ia			iao			iu	im	in	iŋ	ip	it	ik	
										ian	i:ŋ	i:p		iek	
EC.	i		ie					iu	im	in	iŋ	ip	it	ik	
								i:u		i:n	i:ŋ		i:t	ik	
								iau		ian	iaŋ			ik	
								ia:u		ia:n	ia:ŋ			iak	
								ieu		ien			iet		
YL.	i	ia			iao			iu	im	in	iŋ	ip	it	ik	
		iao						i:u	iam	ian			iot	ia:k	iao?
LJ.	o						oi	ou	om	on	oŋ	op	ot	ok	
BH.	o						oi	ou	om	on	oŋ	op	ot	ok	
EC.	o						oi	ou	om	on	oŋ	op	ot	ok	
							o:i	o:m	o:n	o:ŋ				o:k	
YL.	o						oi	ou	om	on	oŋ	op	ot	ok	
LJ.	u				uo		ui		um	un	uŋ	up	ut	uk	
							u:i			u:n	u:ŋ		u:t	uak	
							ua:i			ua:n	ua:ŋ			ua:k	
BH.	u				uo		ui		um	un	uŋ	up	ut	uk	
							u:i			u:n	u:ŋ		u:t	uak	
							ua:i			ua:n	ua:ŋ			ua:k	
EC.	u	ua	ue	uo	uo		ui		um	un	uŋ	up	ut	uk	
							u:i		u:m	u:n	u:ŋ	u:p	u:t	u:k	
										ua:n	ua:ŋ		ua:t		
YL.	u	ua			uo		ui		um	un	uŋ	up	ut	uk	
							u:i			u:n	u:ŋ		u:t		uo?
LJ.	u		uo						u:n	u:ŋ		u:t	uk		
									u:n	u:ŋ		u:t	ua:k		

BH.	๓		๓๖						๓๓	๓๓		๓๓	๓๓	
EC.	๓		๓๖					๓๓	๓๓	๓๓		๓๓	๓๓	
YL.	๓													
LJ.	๖						๖	๖		๖	๖		๖	
BH.	๖						๖	๖		๖	๖		๖	
EC.	๖						๖	๖		๖	๖		๖	
YL.														

คำอธิบายเสียงสระ

- สระเดี่ยวทุกเสียงในทุกภาษาถิ่นเมื่อเกิดโดยลำพังไม่มีการเปรียบเทียบต่างของสระสั้นยาว แต่จะมีการเปรียบเทียบของเสียงสั้นยาวเมื่อเกิดเป็นสระประสม
- สระเดี่ยวที่มีในภาษาถิ่นทุกภาษาคือ /a,e,i,o,u,๓/ สระ /ε,๖/ มีเฉพาะภาษาถิ่นแอ่ฮุนกับภาษาถิ่นหย่าหลาง สระเดี่ยว /๖/ มีในภาษาถิ่นสามภาษายกเว้นถิ่นหย่าหลาง
- ทางสระของภาษาถิ่นทุกภาษามีสามแบบคือ ทางสระที่เป็นสระเดี่ยว /a, e, o, ๖, ๓/ ทางสระที่เป็นอรรสระ /i,u/ และทางสระที่เป็นเสียงกัก /p, t, k/ และพบลักษณะของทางสระ /ʔ/ เฉพาะในภาษาถิ่นหย่าหลาง ถิ่นอื่นไม่มี
- ในทุกภาษา ทางสระที่เป็นสระเดี่ยว /a, e, o, ๖, ๓/ จะเกิดกับหัวสระที่เป็นอรรสระ /i+สระเดี่ยว/ และ /u+สระเดี่ยว/ ส่วนหัวสระ /๓+สระเดี่ยว/ จะเกิดกับ /๖/ เท่านั้น นอกจากนี้ทางสระเดี่ยว /๖/ มีในภาษาถิ่นหย่าหลางเพียงถิ่นเดียว และมีเพียงเสียงเดี่ยวคือ /io/ ถิ่นอื่นไม่มี
- สระประสมสองเสียงที่ภาษาถิ่นทั้งสี่ภาษามีความเป็นระเบียบและสอดคล้องกันคือสระประสมที่มีหัวสระเป็น /a, e, o/
- สระประสมสามเสียงเป็นสระที่เกิดจากหัวสระเป็นอรรสระ
- ภาษาที่เป็นสมาชิกสาขาจ้วง-ต้งทุกภาษา นักวิชาการจีนล้วนวิเคราะห์ให้เสียงสระ /l, ɲ/ ซึ่งเป็นเสียงสระในคำยืมภาษาจีนเป็นเสียงสระในภาษาสาขาจ้วง-ต้งด้วย แต่ไม่พบว่าเสียงสระดังกล่าวนี้ในภาษาญ้อ จากการตรวจสอบคำศัพท์ก็พบว่าคำยืมจากภาษาจีนในภาษาญ้อไม่มากเท่ากับภาษาแขนงจ้วง-ไตและต้ง-ส่วย อีกทั้งคำยืมจีนแก่ก็น้อยกว่าที่พบในภาษาสาขาจ้วง-ต้งมาก อีกประการหนึ่งคำยืมจีนแก่ส่วนใหญ่ภาษาญ้อยังยืมมาจากภาษาสาขาจ้วง-ต้งอีกทอดหนึ่ง ทำให้ระบบเสียงภาษาจีนในภาษาญ้อไม่เด่นชัดมากนัก เสียงพยัญชนะและสระที่เป็นเสียงคำยืมภาษาจีนจึงไม่ปรากฏเป็นหน่วยเสียงในภาษาญ้อ

2.2.3 เสียงวรรณยุกต์ ตามหลักภาษาศาสตร์จีนแบ่งวรรณยุกต์เป็นสองแบบคือวรรณยุกต์ในคำสระพยางค์เปิด¹⁰ คือ คำที่มีสระเดี่ยว คำที่มีหางสระเป็นอรรหสระ และคำที่มีหางสระเป็นเสียงนาสิก กับอีกประเภทหนึ่งคือ วรรณยุกต์ในคำสระพยางค์ปิด ได้แก่ คำที่มีหางสระเป็นเสียงกัก /p, t, k, ʔ/ จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแบ่งเสียงวรรณยุกต์ในภาษาปู้ย้งทั้งสี่ถิ่นได้ดังนี้

LJ.		BH.		EC.		YL.	
พยางค์เปิด	พยางค์ปิด	พยางค์เปิด	พยางค์ปิด	พยางค์เปิด	พยางค์ปิด	พยางค์เปิด	พยางค์ปิด
		55	55	55	55		
54	54			53	53	53	53
		45					
24		24		24			
33		33	33	33		33	33
31	31	31	31	32		31	31
312		322					
11	11	11	11	11	11	12	12

คำอธิบายเสียงวรรณยุกต์

1. จากการเปรียบเทียบภาษาปู้ย้งทั้งสี่ถิ่นจะเห็นว่าเสียงวรรณยุกต์ที่มีเหมือนกันคือเสียง /11/ และ /33/ แต่ถิ่นหย่าหลางมีระดับเสียงแตกต่างกันเล็กน้อยเป็น /12/
2. วรรณยุกต์ /31/ มีเหมือนกันสามภาษาถิ่น แต่ถิ่นเอ้อซุนมีระดับเสียงแตกต่างกันเล็กน้อยเป็น /32/
3. วรรณยุกต์ที่มีเพียงภาษาถิ่นเดียวคือ /45/ มีเฉพาะถิ่นปาฮา นอกจากนี้วรรณยุกต์ถิ่นปาฮามี /322/ ที่ไม่มีในภาษาถิ่นอื่นด้วย และวรรณยุกต์ /312/ มีเฉพาะถิ่นหลงเจ็ย
4. วรรณยุกต์เสียง /33/ มีเหมือนกันทุกภาษาถิ่น แต่ถิ่นหลงเจ็ยกับถิ่นเอ้อซุนไม่ปรากฏในพยางค์ปิด
5. จำนวนวรรณยุกต์ภาษาถิ่นปาฮามีมากที่สุด คือ 7 เสียง ถิ่นหย่าหลางมีน้อยที่สุดคือ 4 เสียง ส่วนถิ่นหลงเจ็ยกับถิ่นเอ้อซุนมีถิ่นละ 6 เสียงเท่ากัน

¹⁰ หลักภาษาศาสตร์จีนแบ่งสระเป็นสองประเภท คือ 1. **สระพยางค์เปิด** ภาษาจีนใช้คำว่า 舒声韵 Shū shēngyùn แปลตามตัวอักษรหมายถึง “สระเสียงคลาย” คือพยางค์ที่ลงท้ายด้วยสระเดี่ยว อรรหสระ และพยัญชนะเสียงนาสิก ตรงกับคำศัพท์ที่นักภาษาศาสตร์ไทยใช้ว่า “พยางค์เป็น” และ 2. **สระพยางค์ปิด** ภาษาจีนใช้คำว่า 促声韵 Cù shēngyùn แปลตามตัวอักษรหมายถึง “สระเสียงสั้น หรือสระเสียงกระชับ” คือพยางค์ที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะเสียงกัก ตรงกับคำศัพท์ที่นักภาษาศาสตร์ไทยใช้ว่า “พยางค์ตาย”

6. วรรณยุกต์ในภาษาถิ่นหย่ากลางเกิดได้กับทั้งคำพยางค์เปิดและคำพยางค์ปิด แต่ถิ่นอื่นอีกสามถิ่นวรรณยุกต์บางเสียงมีเฉพาะคำพยางค์เปิด แต่ไม่เกิดกับคำพยางค์ปิด

สรุปการปฏิภาคของเสียงวรรณยุกต์ของทั้งสี่ถิ่นดังนี้

LJ.		BH.		EC.		YL.	
Tone	e.g.	Tone	e.g.	Tone	e.g.	Tone	e.g.
312	loŋ312 “ดาว”	31	roŋ31 “ดาว”	33	loŋ33 “ดาว”	31	luo31 “ดาว”
11	[?] ba11 “ป่า”	33	ma33 “ป่า”	55	[?] ba55 “ป่า”	33	[?] bo33 “ป่า”
11	peŋ11 “แพง”	45	peŋ45 “แพง”	11	pia:ŋ11 “แพง”	12	pia12 “แพง”
	ta11 “ต่ำ”	33	ta33 “ต่ำ”		ta11 “ต่ำ”		tɔ12 “ต่ำ”
54 31	tshɛŋ54 “ชิง”	322	qeŋ322 “ชิง”	24	ɛa:ŋ24 “ชิง”	53	kia53 “ชิง”
	qai54 “ไก่”	33	qai322 “ไก่”		ai24 “ไก่”		qɔ53 “ไก่”
	[?] duo31 “สะตือ”	45	na:u322 “สะตือ”		[?] du24 “สะตือ”		[?] du53 “สะตือ”
	ɛo54 “หัวเราะ”		ruw33 “หัวเราะ”		θo24 “หัวเราะ”		θau53 “หัวเราะ”
	qhun54 “หน(ทาง)”		ka45 “หน”		hun24 “หน”		qhon53 “หน”

(Li Jinfang, 2000, p. 121)

2.2.4 โครงสร้างพยางค์ (C=Consonant, V=vowel, T=Tone) พยางค์ในภาษาบ้านยังประกอบด้วยพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ในส่วนของโครงสร้างพยัญชนะและสระนั้น หนังสือชุด “ปริทรรศน์ภาษาของชนกลุ่มน้อย” ที่ดำเนินการในปี ค.ศ. 1956 นั้น นักวิชาการจีนวิเคราะห์ให้พยัญชนะชุดเปลี่ยนเป็นริมฝีปาก /-w/ กับพยัญชนะชุดเปลี่ยนเป็นเพดาน /-j/ เป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว เพราะลักษณะการออกเสียงเป็นการออกเสียงของฐานกรณ์เดิมพร้อมไปกับฐานกรณ์อื่น แต่ฐานกรณ์ของเสียงพยัญชนะที่แท้จริงยังคงตัดสินว่าเป็นพยัญชนะตั้งต้นเดิมอยู่ ไม่ใช่เกิดจากการควบกล้ำของพยัญชนะสองเสียง อีกเหตุผลหนึ่งที่ไม่ตัดสินให้เป็นพยัญชนะควบกล้ำก็คือ นอกเหนือจากเสียงเปลี่ยนเป็นเพดานและเสียงเปลี่ยนเป็นริมฝีปากแล้ว ก็ไม่พบว่าเสียงพยัญชนะควบกล้ำอื่น เช่น /pl, pr/ อีก

ยังมีอีกประเด็นหนึ่งคือ ปัญหาของพยัญชนะเปลี่ยนเสียง /-j/ และ /-w/ กับอรรถสระ /i, u/ ว่า จะตัดสินให้เป็น /-ja/ หรือ /-ia/ และ /-wa/ หรือ /-ua/ นั้น เนื่องจากมีหลักฐานคู่เทียบเสียงของพยัญชนะเสียงเปลี่ยนกับคำที่ออกเสียงด้วยอรรถสระ คือ /-j/ กับสระ /i/ และพยัญชนะ /-w/ กับสระ /u/ อย่างเช่นในภาษาผู้เปี้ยว (Liang Min, Zhang Junru and Li Yunbing, 2007, pp. 14-24) เหตุที่ไม่ตัดสินให้พยัญชนะเปลี่ยนเป็นเพดาน /-j/ เป็นสระ /i/ เนื่องจากมีคู่เทียบเสียงที่ออกเสียงต่างกันชัดเจน เช่น /pja:k45/ “จาก, ห่าง” เปรียบต่างกับ /piak45/ “เขียน” เช่นเดียวกันกับที่ไม่ตัดสินให้พยัญชนะเปลี่ยนเป็นริมฝีปาก /-w/ เป็นสระ /u/ ก็เพราะสามารถหาคู่เทียบเสียงที่ออกเสียงต่างกันชัดเจนเช่นกัน เช่น /kwa:ŋ213/ “กว้าง” เปรียบต่างกับ /kuang55/ “ชา”

อย่างไรก็ตามหนังสือภาษาจีนในชุด “สรณิพนธ์รวมชุดการศึกษาวิจัยภาษาพบใหม่ในประเทศจีน” ที่ดำเนินการหลังจากโครงการชุดก่อนหน้านี้นี้ มีการวิเคราะห์ให้บางภาษามีพยัญชนะเปลี่ยนเป็นเพดาน /-j/ และพยัญชนะเปลี่ยนเป็นริมฝีปาก /-w/ เป็นพยัญชนะเดี่ยวเหมือนโครงการก่อน แต่บางภาษาก็วิเคราะห์ให้เป็นพยัญชนะควบกล้ำ ในส่วนของภาษาปู้ยั้ง หลี่จิ้นฟาง (Li Jinfang, 2000, p. 30) วิเคราะห์ให้เสียงนี้เป็นพยัญชนะควบกล้ำ /CC/¹¹ ดังนั้นโครงสร้างพยางค์ในส่วนพยัญชนะต้นของภาษาปู้ยั้งจึงมี /C/ และ /CC/ ส่วนเสียงสระยังคงยึดถือการวิเคราะห์ตามแบบเดิมคือ มีสระเดียวกับสระประสม โดยวิเคราะห์ว่าสระประสมมีหัวสระ (V) ท้องสระ (V) และหางสระ ซึ่งจะเห็นว่าส่วนที่เป็นหัวสระคือ /V/ ส่วนที่เป็นท้องสระคือ (V) แต่ส่วนที่เป็นหางสระอาจจะเป็นอรรหสระ /V/ คือ /u, i/ หรือเป็นพยัญชนะ /C/ คือ /m, n, ŋ, p, t, k, ʔ/ ก็ได้ นอกจากนี้ หนังสือเล่มเดียวกันนี้ยังวิเคราะห์ให้มีพยางค์ขึ้นต้นด้วย /V/ เช่นคำว่า /u45/ “ช่อน” เป็น /VT/ แต่ความจริงแล้วพยัญชนะต้นของพยางค์นี้ก็คือพยัญชนะเสียง /ʔ/ ในที่นี้จึงจะวิเคราะห์โครงสร้างพยางค์ใหม่ โดยนำข้อมูลคำศัพท์ที่ท้ายเล่มมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

CVT (CV) ¹²	po11 “ภูเขา”	mw24 “หม้อ”	ka11 “คา(ติด, ค้าง)”
CVVT (C+หัวสระ+หางสระที่เป็นสระ)	qai54 “ไก่”	pau24 “ปู”	kua31 “มะเขือ”
CVCT (C+หัวสระ+หางสระที่เป็นพยัญชนะ)	ŋan213 “เงิน”	qha:n54 “ห่าน”	ca:ŋ11 “ช้าง”
CVVVT (C+หัวสระ+ท้องสระ+หางสระที่เป็นสระ)	ʔua:i33 “พายเรือ”	gua:i33 “แหวง”	
CVVCT (C+หัวสระ+ท้องสระ+หางสระที่เป็นพยัญชนะ)	diek33 “เต็ม”	pua:k11 “เผือก”	kua:t11 “กวาด”
CCVT	ʔbwe31 “เลี้ยง”	kwa24 “(แดง)กวาง”	pja312 “(ฟ้า)ผ้า”
CCVVT (CC+หัวสระ+หางสระที่เป็นสระ)	gua:i33 “แหวง”		
CCVCT (CC+หัวสระ+หางสระที่เป็นพยัญชนะ)	kwa:ŋ24 “กว้าง”	kwa:t11 “กวาด”	mjek55 “แบน”

¹¹ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ไม่พบว่าเสียงควบกล้ำอื่น มีเพียง /-j/ และ /-w/ เท่านั้น

¹² มีพยางค์บางส่วนโดยเฉพะพยางค์หน้าในคำสองพยางค์ บางครั้งไม่ออกเสียงวรรณยุกต์ เช่น /qa⁰ nai11/ “เหนียว” /ma⁰ ts312/ “ประตู” /la⁰ pak54/ “ผัก” /qo⁰ lip11/ “ลิบ” แต่ถ้าเป็นคำพยางค์เดี่ยวจะออกเสียงวรรณยุกต์ทุกคำ

จากตัวอย่างคำจะเห็นว่า คำที่มีพยัญชนะต้นเป็น /CC/ ซึ่งเป็นเสียงควบกล้ำ /-j/ กับ /-w/ มีตัวอย่างคำน้อยมาก และคำที่เป็น /VV,VVV/ ที่ขึ้นต้นด้วยอรรถสระ /u,i/ ก็มีตัวอย่างคำน้อยมาก เช่นกัน ประกอบกับพยัญชนะควบกล้ำในภาษาญี่ปุ่นยังไม่พบว่าควบกล้ำกับพยัญชนะเสียงอื่น อีกทั้งไม่มีคู่เทียบเสียงเหมือนอย่างภาษาผู้เปี้ยว ผู้เขียนเห็นว่าควรจะวิเคราะห์พยัญชนะควบกล้ำ /-j/ กับ /-w/ ให้เป็นเสียงสระ /u/ และ /i/ ตามลำดับ เช่นนี้ก็จะทำให้โครงสร้างพยางค์ในภาษาญี่ปุ่นยังมีเพียงพยัญชนะต้นเดี่ยว /C/ ไม่มีพยัญชนะต้นควบ /CC/

2.3 ระบบคำ คำในภาษาญี่ปุ่นยังมีคำที่พ้องกับภาษาในแขนงจ้วง-ไต แขนงต้ง-ส่วย และแขนงหลี นอกจากคำศัพท์ที่รวมเชื้อสายแล้ว ยังมีคำศัพท์เฉพาะเผ่าพันธุ์ที่ภาษาญี่ปุ่นไม่พ้องกับภาษาอื่น ๆ คำศัพท์ส่วนใหญ่เป็นคำโดดพยางค์เดี่ยวและคำสองพยางค์ที่พยางค์หน้าออกเสียงเบา มีคำประสมสองพยางค์ที่เกิดจากการประสมคำของคำโดด และมีคำยืมจากภาษาจีนทั้งที่เป็นคำสงสัยว่ารวมเชื้อสาย คำยืมเก่าและคำยืมใหม่ หลี่จินฟาง (Li Jinfang, 2000, p. 169) ได้ใช้วงคำศัพท์พื้นฐานของ Swadesh จำนวน 200 คำเปรียบเทียบภาษาญี่ปุ่น (ถิ่นปาฮาและถิ่นกลางเจ็ย) กับภาษาอื่น ๆ ในแขนงเกอ-ย้งพบว่า คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นมีปริมาณคำศัพท์ที่รวมเชื้อสายกับภาษาผู้เปี้ยวมากที่สุด¹³ รองลงมาเป็นภาษาละติ ภาษาเกอลาวและภาษามูหล่าวตามลำดับ ดังข้อมูลต่อไปนี้

ภาษาญี่ปุ่น	ข้อมูลการเปรียบเทียบ	ผู้เปี้ยว	ละติ	เกอลาว	มูหล่าว
ถิ่นกลางเจ็ย	จำนวนคำศัพท์ที่รวมเชื้อสาย	85	80	66	52
	คิดเป็นร้อยละ	45	42	37	30
ถิ่นปาฮา	จำนวนคำศัพท์ที่รวมเชื้อสาย	85	78	72	61
	คิดเป็นร้อยละ	45	41	40	35

¹³ คณะผู้วิจัยเรื่อง “การศึกษาวิจัยภาษาผู้เปี้ยว” (Liang Min, Zhang Junru and Li Yunbing, 2007, p. 115) ก็ได้ใช้วงคำศัพท์พื้นฐานของ Swadesh จำนวน 200 คำ นำภาษาผู้เปี้ยวเปรียบเทียบกับภาษาสมาชิกแขนงต่าง ๆ พบว่าภาษาผู้เปี้ยวมีคำศัพท์ที่รวมเชื้อสายกับภาษาญี่ปุ่นมากที่สุด (31%) รองลงมาคือภาษาไต (25.5%) นอกนั้นอยู่ระหว่าง 22% เท่า ๆ กัน โดยมีความสัมพันธ์กับภาษาส่วยน้อยที่สุดคือ 19% ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาษา	จ้วง	ไต	ต้ง	ส่วย	หลี	ญี่ปุ่น	เกอลาว	ละติ
จำนวนคำศัพท์ที่รวมเชื้อสาย	48	51	44	38	44	63	45	45
คิดเป็นร้อยละ	24	25.5	22	19	22	31.5	22.5	22.5

2.3.1 คำโดด แบ่งได้ดังนี้

1) คำโดดพยางค์เดียว เป็นคำหนึ่งพยางค์ที่มีความหมายในตัวเอง สามารถใช้ได้โดยอิสระ ตัวอย่างคำศัพท์ต่อไปนี้ เทียบกับภาษาสามแขนงเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์กับภาษาอื่นคือ **แขนงจ้วง-ไต** ได้แก่ ภาษาไตคัดจาก “ปริทรรศน์ภาษาไต” (Yu Cuirong and Luo Meizhen, 1979) ภาษาจ้วงคัดจาก “ปริทรรศน์ภาษาจ้วง” (Wei Qingwen and Tan Guosheng, 1980) ภาษาปู้อี้คัดจาก “ปริทรรศน์ภาษาปู้อี้” (Yu Cuirong, 1980) **แขนงตั้ง-ส่วย** ได้แก่ ภาษาตั้งคัดจาก “ปริทรรศน์ภาษาตั้ง” (Liang Min, 1979) ภาษาส่วยคัดจาก “ปริทรรศน์ภาษาส่วย” (Zhang Junru, 1980) ภาษาเหมาหนานคัดจาก “ปริทรรศน์ภาษาเหมาหนาน” (Liang Min, 1980) ภาษามูลัมคัดจาก “ปริทรรศน์ภาษามูลัม” (Wang Jun and Zheng Guoqiao, 1979) **แขนงภาษาหลี** ได้แก่ ภาษาหลีคัดจาก “ปริทรรศน์ภาษาหลี” (Ou Yang Jueya and Zheng Yiqing, 1979) และ**แขนงภาษาเกอ-ย้ง** ได้แก่ ภาษาเกอลาวคัดจาก “ปริทรรศน์ภาษาเกอลาว” (He Jiashan, 1983) ภาษาผู้เปี้ยว คัดจาก “การศึกษาวิจัยภาษาผู้เปี้ยว” (Liang Min, Zhang Junru and Li Yunbing, 2007) ภาษาปู้ย้งคัดจาก “การศึกษาวิจัยภาษาปู้ย้ง” (Li Jinfang, 2000) ภาษาละติคัดจาก “การศึกษาวิจัยภาษาละติ” (Li Yunbing, 2000) ภาษามู่หล่าวคัดจาก “การศึกษาวิจัยภาษามู่หล่าว” (Bo Wenze, 2003)¹⁴

แขนง	ไทย	วัน	เดือน	ปี	ฝน	น้ำ	ดับ	ดำ	นา	นก
จ้วง-ไต	ไต	van2	dɔn1	pi1	fun1	nam4	tap7	dam1	na2	nOk8
	จ้วง	ŋon2	dɯn1	pi6	fɯn1	nam4	tap7	nam1	na2	ɣok8
	ปู้อี้	ŋon2	dɯ:n1	pi1	vɯn1	zam4	tap1	van4	na2	zoʔ8
ตั้ง-ส่วย	ตั้ง	man1	ŋa:n1	ŋin2	pjɔn1	nam4	tap7	nam1	ja5	nOk8
	ส่วย	van1	njen2	mɛ1	fɔn1	nam3	tap7	ʔnam1	ʔʔa ³	nOk ⁸
	เหมา หนาน	van1	njen2	^m bɛ1	fin1	nam3	tap7	nam ¹	ʔja ⁵	nOk ⁸
	มูลัม	fan1	njen2	^m bɛ1	kwɔn1	nɔm4	tap ⁷	nam ¹	ʔa ⁵	nOk ⁸
หลี	หลี	van1	ŋa:n1	pou2	fun1	nam3	tap7	dom3	ta2	tat7
เกอ-ย้ง	เกอลาว	sen44*	t'u44	plei33	zau44	ɔu55	ta53puŋ44	ໄກŋ44	zɔu12	ntau31
	ผู้เปี้ยว	vɔn33	ta:n53	mja:i33	ʔau213	ʔoŋ33	tap33	dam53	ne33	ŋuk45
	ปู้ย้ง	van54	fɛn11	pi:ŋ312	Zu:t11	ɔŋ24	tap54	dam24	nau43	nuk11
	ละติ	vuaŋ31	nɔ44 tyou55	pi35	ŋaŋ35	i44	tja31	ljaŋ55	nu35	ŋoɔ13
	มู่หล่าว	ve31	ໄa31	tsɔ24	me31	uŋ33	-	ŋaŋ31	na53	zau53

* ยืมภาษาจีน 天 tiān “วัน”

¹⁴ คำศัพท์ภาษาต่างๆ ที่ปรากฏตลอดทั้งบทความนี้คัดลอกมาจากรายการคำศัพท์ท้ายเล่มของหนังสือที่ให้รายชื่อไว้

คำศัพท์ภาษาบู๊ยั้งที่ไม่พ้องกับตระกูลไท							
พ้องกับภาษาเหมียว-เหยา และมอญ-เขมร				ศัพท์เฉพาะเผ่าพันธุ์ภาษาบู๊ยั้ง			
ea:ŋ54	ราก	la:m312	ตาย	ɔk11	ขาว	la ⁰ va312	ควาย
Zu:ŋ54	ตีน	ma ⁰ ŋa:54	ดอกไม้	ma ⁰ ŋɔ31	คน	lu31	ยา
tam54	ไข่	vit11	ขวาง	fuuɔ24	เต่า	qhik54	หน่อไม้

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าคำศัพท์แขนงจ้วง-ไต กับแขนงต้ง-ลู่ย มีความสอดคล้องกัน อย่างเป็นได้ชัด และสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ไปจนถึงภาษาหลีและเกอ-ย้งได้ แต่ก็มีคำศัพท์บางส่วน เช่นคำว่า ฝน น้ำ ไม่สอดคล้องกับสามแขนงข้างบน แต่จับกลุ่มกันเฉพาะในแขนงเกอ-ย้ง นอกจากนี้ในส่วนของคำศัพท์ภาษาบู๊ยั้งที่ไม่พ้องกับตระกูลไท (ฝั่งขวามือสองช่อง) เป็นคำศัพท์ที่มีเฉพาะเผ่าพันธุ์ภาษาบู๊ยั้ง คำศัพท์กลุ่มนี้ไม่สอดคล้องกับภาษาอื่น แต่ที่น่าสนใจก็คือนอกจากนี้ มีคำศัพท์กลุ่มหนึ่งไม่เพียงไม่สอดคล้องกับภาษาตระกูลไท ไม่สอดคล้องกับภาษาจีน แต่กลับสอดคล้องกับภาษาแขนงเหมียว-เหยา และภาษาตระกูลมอญ-เขมร (ฝั่งซ้ายมือสองช่อง) เป็นหัวข้อที่น่าสนใจศึกษาต่อไป เนื่องจากชาวบู๊ยั้งมีความสัมพันธ์และอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับชนหลากหลายกลุ่มหลายภาษา จึงเกิดการสัมผัสภาษาได้ เกี่ยวกับประเด็นนี้เหลียงหมิ่น (Liang Min, 1990a) ได้เปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาบู๊ยั้งกับภาษาเหมียว-เหยา หลีจิ้นฟาง (Li Jinfang, 2000, p. 143) ได้เปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาบู๊ยั้งกับตัวแทนภาษามอญ-เขมรคือภาษาหว่า และภาษาบู๊กัน¹⁵ ทั้งสองท่านได้ใช้คำศัพท์ของ Swadesh 200 คำในการเปรียบเทียบ ผลสรุปเป็นร้อยละของคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กันดังนี้

ข้อมูลการเปรียบเทียบภาษาบู๊ยั้งกับภาษาอื่น	เหมียว-เหยา		มอญ-เขมร	
	เหมียว	เหยา	หว่า	บู๊กัน
คิดเป็นร้อยละ	10	6.38	14	11

จากข้อมูลความสัมพันธ์ของคำศัพท์ภาษาบู๊ยั้งกับภาษาสาขาเหมียว-เหยา และกับภาษามอญ-เขมรแสดงให้เห็นว่ามีคำศัพท์ที่พ้องกันบ้าง แต่ไม่ถึงกับจัดว่าเป็นภาษาที่มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือด เพราะเมื่อเปรียบกับภาษาในตระกูลไทแล้ว (ดู 2.3.1) มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันมากกว่าอย่างไม่มีข้อสงสัย

2) คำโดดสองพยางค์ แต่ละพยางค์หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพยางค์ไม่สามารถแยกออกจากกันและมีความหมายโดยอิสระได้ ไม่ใช่ลักษณะของการเติมหน่วยคำเติมเพื่อให้ความหมาย

¹⁵ ชาวหว่าอาศัยอยู่ในพื้นที่ตะวันตกเฉียงใต้ของยูนนาน และชาวบู๊กันอาศัยอยู่ในพื้นที่ตะวันออกเฉียงใต้ของยูนนาน ทั้งสองภาษาจัดอยู่ในภาษาตระกูลมอญ-เขมร (Li Yunbing, 1999, pp. 65-74) ชาวบู๊ยั้งอยู่ระหว่างกลางแต่ค่อนข้างไปทางพื้นที่ติดกับชาวหว่า

ทางไวยากรณ์ใดๆ และไม่ใช้คำประสม นอกจากนี้ยังพบว่าบางคำเป็นลักษณะของการซ้ำพยัญชนะหรือสระ บางคำเป็นลักษณะของการซ้ำคำเพื่อบอกคุณศัพท์หรือบรรยายลักษณะ อารมณ์ความรู้สึก ตัวอย่างคำเช่น

คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
ta54 van54	ตะวัน	ʔe11 ʔe45	ซอ (ซอด้วง)	ga:ŋ33 gu:ŋ45	คางคก
ʔbok11 ʔba:k11	ลั่น	ʔu11 ʔu45	ซอ (ซออู้)	ŋup55 ŋa:p31	พยักหน้า

2.3.2 คำที่มีการเติมส่วนอื่น มีดังนี้

1) หน่วยคำเติมหน้า ลักษณะของคำที่เด่นชัดในภาษานี้ยังอย่างหนึ่งคือ มีคำอยู่กลุ่มหนึ่งที่เป็นคำสองพยางค์ แต่เกิดจากการเติมหน่วยคำอื่นไว้ข้างหน้า ส่วนที่เติมไว้ข้างหน้านี้ออกเสียงเบา (คล้ายกับพยางค์นำในคำภาษาไทยเช่น สบาย พยางค์ ขโมย) เป็นส่วนที่ไม่มี ความหมายในตัวเอง ไม่สามารถแยกออกไปมีความหมายตามลำพังได้ แต่ต้องปรากฏร่วมกับคำแท้ เป็นคำสองพยางค์เสมอ เมื่อเติมแล้วไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางความหมายใดๆ บางครั้งเป็น ลักษณะของการเติมเพื่อบ่งชี้ลักษณะการรวมกลุ่มความหมายของคำ¹⁶ มีได้ดังนี้

หน่วยคำเติมหน้า	ตัวอย่างคำ		
/qa ⁰ / ส่วนมากเติมหน้าคำนามที่เกี่ยวกับอวัยวะ ในร่างกาย ชื่อสัตว์ ชื่อต้นไม้ ส่วนต่างๆ ของพืช จากรายการคำศัพท์ทั้งหมดพบว่ามีคำศัพท์ที่เติมคำนี้ มากที่สุด	qa ⁰ la11 “กล้า” (กล้าไม้)	qa ⁰ da:k31 “กระตูด”	qa ⁰ liŋ11 “กลิ้ง”
	qa ⁰ zɔ11 “กระรอก”	qa ⁰ tɔŋ11 “กระต๊าก”(เสียงไก่ขัน)	qa ⁰ nip11 “กระพริบ”
/ma ⁰ / ส่วนมากเติมหน้าคำนาม แต่ก็มีการเติมหน้า คำกริยา และคำคุณศัพท์ด้วย	ma ⁰ ta54 “eye”	ma ⁰ len11 “ลั่น”	ma ⁰ tɔ312 “ประตู”
	ma ⁰ te54 “ฆ่า”	ma ⁰ na312 “ป็น”	ma ⁰ kat11 “โก่ง, บวม”
	ma ⁰ lɔŋ312 “สว่าง”	ma ⁰ ɛi31 “พอดี”	ma ⁰ ɔi24 “ไกล”

¹⁶ ลักษณะเช่นนี้คล้ายภาษาผู้เปี้ยวมาก ตัวอย่างภาษาผู้เปี้ยวที่มีการเติมส่วนเติมหน้า เช่น /qa⁰ mi213/ “มือ” /qa⁰ luai45/ “รอย” /qa⁰ nuai33/ “น้อย” /tɔ33 ŋuak45/ “นาค(เงือก)” / tɔ⁰ mie33/ “หมี” / tɔ⁰ ne33/ “หนา” รายการคำศัพท์ภาษาผู้เปี้ยวคัดมาจากรายการคำศัพท์ท้ายเล่มหนังสือ “การศึกษาวิจัยภาษาผู้เปี้ยว” (Liang Min, Zhang Junru and Li Yunbing, 2007)

หน่วยคำเติมหน้า	ตัวอย่างคำ		
/ta ⁰ / ส่วนมากเติมหน้าคำนาม คำกริยา และมีคำคุณศัพท์บ้างเล็กน้อย	ta ⁰ vɛŋ312 “ปีก”	ta ⁰ pan312 “พิน(ม้วน)”	ta ⁰ na312 “หนา”
/la ⁰ / ส่วนมากเติมหน้าคำนามที่มีความหมายเกี่ยวกับสภาพอากาศและธรรมชาติ และชื่อสัตว์	la ⁰ muk11 “หมอก”	la ⁰ van312 “ลม”	la ⁰ va312 “ควาย”
/li ⁰ / ส่วนมากเติมหน้าคำนามเรียกชื่อสัตว์	li ⁰ mu54 “หมู”	li ⁰ mɛu12 “แมว”	li ⁰ bɛp11 “แพะ”
/hɛ ⁰ / ส่วนมากเติมหน้าคำนามเรียกอวัยวะในร่างกาย ของใช้ และคำนามบอกสถานที่	hɛ ⁰ mɔn24 “หมอน”	hɛ ⁰ qaŋ24 “ดง”	hɛ ⁰ qhu11 “ไม้”
/ʔa ⁰ / ใช้สำหรับคำบอกเวลา สันธาน วิเศษณ์ พบไม่มาก	ʔa ⁰ ɛŋ11 “ชั่วครู่”	ʔa ⁰ ŋɛ11 “จริง,แท้”	ʔa ⁰ kɔŋ11 “กลาง”

2) พยางค์เติมหลังเสริมสร้อย คือพยางค์ที่เติมไว้หลังคำแท้ ไม่มีความหมายในตัวเอง เป็นลักษณะของพยางค์ที่ซ้อนกันหรือซ้ำกันเพื่อทำหน้าที่เป็นสร้อยคำให้กับพยางค์หน้า เมื่อเติมแล้วมีผลทำให้คำเดิมมีภาพพจน์ที่ชัดเจนขึ้น ส่วนมากพบการเติมหลังคำคุณศัพท์ บางคำเป็นคำเลียนเสียง วิธีการเสริมสร้อยมีหลายแบบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (A=คำแท้ B, C = ส่วนประกอบที่ใช้เป็นคำเสริมสร้อย)

รูปแบบ	คำเติม	ความหมาย	เติมคำเสริมสร้อย	คล้ายกับความหมายในภาษาไทย
AB	len11	แดง	len11 zɛ11	แดง-แปด
	ʔa ⁰ ling11	กลิ้ง	liŋ11 lang11	กลิ้ง-กลอก
ABB	ʔdam11	ดำ	ʔdam11 lim11 lim11	ดำ-มะเมื่อม
	ʔit55	รุ่ม ครีมน	ʔit55 ɛat31 ɛat31	ครีมน-ขมุกขมัว
ABAC	qa ⁰ ŋa:k11	รก	qa ⁰ ŋa:k11 qa ⁰ ŋɛ24	รก-รุงรัง
	qa ⁰ nɛŋ11	มีด	qa ⁰ nɛŋ11 qa ⁰ nap11	มีด-สลัวๆ

3) การซ้ำคำสองพยางค์ เป็นลักษณะของการซ้ำโดยการพูดคำเติมซ้ำสองครั้ง พยางค์ที่สองไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนเพียงเล็กน้อย เมื่อซ้ำแล้วมีการแปรทางความหมายว่ามีปริมาณมากขึ้น มีจำนวนมากขึ้น มีความเข้มข้นมากขึ้น คำที่สามารถซ้ำได้มี คำนาม คำลักษณนาม (คำนามที่ซ้ำได้มักเป็นคำนามที่ใช้เป็นลักษณนาม แต่คำนามแท้ไม่สามารถซ้ำได้) คำคุณศัพท์ (คำคุณศัพท์บางคำเมื่อซ้ำแล้วมีหน้าที่ทางไวยากรณ์เปลี่ยนไปเป็นคำวิเศษณ์) และคำกริยา คำทุกชนิดเมื่อซ้ำแล้วจะมีความหมายว่าทำแบบไม่ตั้งใจ ไม่เฉพาเจาะจง มีความหมายเบาบาง แต่บางชนิดเมื่อซ้ำแล้วก็ความหมายเข้มข้นขึ้น ตัวอย่างคำเช่น

ชนิดของคำ	คำเดิม	ความหมาย	คำใหม่	ความหมาย
การซ้ำคำนาม	tsau12*	เวลา	tsau12 tsau12	เสมอๆ
คำลักษณนาม ¹⁷	pi:ŋ312	ปี	pi:ŋ312 pi:ŋ312	ปี ๆ (ทุกปี / แต่ละปี)
	van54	วัน	van54 van54	วัน ๆ (ทุกวัน/แต่ละวัน)
การซ้ำคำคุณศัพท์	ɕeŋ54	ช้า	ɕeŋ54 ɕeŋ54	ช้า ๆ / ค่อยๆ
	ʔək11	ขาว	ʔək11 ʔək11	ขาวๆ
การซ้ำคำคุณศัพท์แล้วใช้เป็นคำวิเศษณ์	õuk11	บ่อยๆ	õuk11 õuk11	มักจะ
การซ้ำคำกริยา	ʔək11 li24	กระพริบ	ʔək11 li24 ʔək11 li24	กระพริบๆ (ระยิบระยับ)
*คำยืมภาษาจีน ʃi shí ซึ่งในภาษาจีนก็ซ้ำคำนี้เพื่อบอกบอกความหมายว่า “เสมอๆ” เหมือนกัน				

2.3.3 คำประสม¹⁸ คือการนำคำโดดที่มีความหมายในตัวเองมาประสมกัน แล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับรากคำเดิม หรือเกิดความหมายใหม่ การประสมคำอาจเกิดจากการ

¹⁷ ภาษาผู้เปี้ยวซึ่งเป็นภาษาที่ใกล้ชิดกันก็มีวิธีซ้ำคำนามที่เป็นลักษณนามเหมือนกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาเกอลาวจะพบว่า คำลักษณนามในภาษาเกอลาวไม่สามารถใช้วิธีการซ้ำคำได้ ซึ่งเป็นข้อที่ภาษาเกอลาวแตกต่างไปจากภาษาอื่นๆ ในแขนงจ้วง-ไต และต้ง-ลู่ย รวมทั้งภาษาที่เป็นสมาชิกในสาขาเกอ-ย้งด้วย ที่คำลักษณนามสามารถซ้ำคำได้ (อ่านรายละเอียดการพรรณนาภาษาเกอลาวได้ใน เมฆม สอดส่องกฤษ, 2559, น. 53-82)

¹⁸ วิธีการวิเคราะห์คำประสมนี้เป็นลักษณะการวิเคราะห์รูปคำและวิธีการสร้างคำประสมในภาษาจีน โดยใช้เกณฑ์การเรียงลำดับคำและหน้าที่ของคำในแต่ละตำแหน่ง เมื่อนักวิชาการจีนศึกษาภาษาอื่นๆ ก็จะใช้หลักการเดียวกันนี้ในการวิเคราะห์ ดังจะเห็นว่าวิธีการสร้างคำ 6 แบบนี้ แบบที่ 1 ภาษาไทยเรียกว่าคำซ้อน แต่แบบที่ 2-5 เป็นคำประสม ในขณะที่ภาษาจีนถือว่าคำทั้ง 5 แบบเป็นคำประสม โดยที่การวิเคราะห์รูปแบบการประสมคำในภาษาจีนจะใช้เกณฑ์การเรียงลำดับคำและหน้าที่ของคำในแต่ละตำแหน่ง แบ่งเป็น **1. แบบรวมคำ** (联合式Liánhé shì) คือการนำคำโดดสองคำที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกัน คล้ายกัน เกี่ยวข้องกันหรือตรงข้ามกันมาประกอบกัน แต่ละคำมีความเป็นอิสระต่อกัน ไม่ได้มีคำใดทำหน้าที่อย่างใดต่อคำข้างเคียง ความหมายของคำยังเกี่ยวข้องกับคำเดิม **2. แบบขยายความ** (修饰式Xiūshì shì) คือการวางคำที่ทำหน้าที่ขยายตามหลังคำที่แสดงความหมายหลัก **3. แบบกริยากรรม** (动宾式Dòngbīn shì) คือ คำประสมที่คำหน้าเป็นคำกริยาและคำที่ตามมาเป็นกรรมที่รับการกระทำของกริยาที่นำมาข้างหน้า **4. แบบประธานภาคแสดง** (主谓式Zhǔwèi shì) คือ คำประสมที่คำหน้าทำหน้าที่เป็นประธาน คำที่ตามมาเป็นภาคแสดงของประธานข้างหน้า **5. แบบเสริมความ** (补充式Bǔchōng shì) คือ คำประสมที่คำหน้าเป็นคำที่แสดงความหมายหลักส่วนคำที่ตามมาทำหน้าที่เสริมความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้นแต่ไม่ใช่การขยายความ **6. แบบชื่อหลัก + ชื่อเฉพาะ** คือ คำหน้าเป็นคำที่บอกความหมายหลักส่วนคำที่ตามมาเป็นชื่อเฉพาะ คำประสมประเภทนี้ใช้สำหรับการสร้างคำนามที่ใช้เรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของหรือสถานที่ คำประสมบางคำคำที่เป็นชื่อเฉพาะที่ตามมาข้างหน้าไม่สามารถแยกใช้อย่างมีความหมายตามลำพังได้ คำประสมรูปแบบนี้หนังสือบางเล่มจัดไว้เป็นรูปแบบย่อยของประเภทที่ 5 แต่บางเล่มก็แยกออกมาเป็นอีกวิธีหนึ่งต่างหาก

นำคำสองคำมาประสมกัน หรือนำคำหลายคำมาประสมกันก็ได้ มี 5 วิธีได้แก่ 1. แบบรวมคำ 2. แบบขยายความ 3. แบบประธานกริยา 4. แบบกริยากรรม 5. แบบเสริมความ และ 6. แบบชื่อหลัก + ชื่อเฉพาะ ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

รูปแบบ	ตัวอย่างคำ			
แบบรวมคำ	muk54 ma ⁰ loŋ11 ลม หายใจ “จิตใจ”	pa11 miə11 ผิวเมีย “ผิวเมีย”	lu11 na312 ที่ นา “ที่นา”	qa0loŋ11 ma ⁰ ta54 ถั่ว ตา “ลูกตา”
แบบขยายความ	mut11 dŋaŋ45 tai3 ชน รักแค้น “ชนรักแค้น”	qhan11 na312 คั้น นา “คั้นนา”	la ⁰ va312 miə11 ควาย แม่ “ควายตัวเมีย”	ma ⁰ ŋon312 qai54 หงอน ไก่ “หงอนไก่”
แบบประธานกริยา	ʔoŋ21 [?] buə11 น้ำ พุ “น้ำพุ”	ma ⁰ loŋ11 tsən24 คอ แคน “ใจแคน”	ma ⁰ ta54 kək11 ตา ง่วง “ง่วง”	pja312 qa0 [?] daŋ31 ฟ้า ดั่ง “ฟ้าผ่า”
แบบกริยากรรม	ŋa:u24 va:i312 ล้าง กาย “อาบน้ำ”	tut54 lu11 เผา ที่ “บุกเบิกพื้นที่ทำกิน”	tam11 loŋ312 ตาม หลัง “ตาม”	na:k11 [?] bit55 ตี เบ็ด “ตกเบ็ด”
แบบเสริมความ	ək11 ma54 ออก มา “ออกมา”	qai54 han21 ดู(มอง) เห็น “เห็น”	nian11 [?] dai24 จำ ได้ “จำได้”	vak11 nian11 ไป เห็น “ระลึก,นึกขึ้นได้”
แบบชื่อหลัก + ชื่อเฉพาะ (ชฉ.)	ma ⁰ ʔiŋ31 za:ŋ24 คน ชฉ. “คนบู๊ยัง”	caŋ11 qit54 ช่าง เหล็ก “ช่างเหล็ก”	ʔda:n31 θi11 เดือน สี “เดือนเมษายน”	ma ⁰ nuk11 ʔən312 นก ชฉ. “นกนางแอ่น”

2.3.4 คำยืมจากภาษาจีน จากการตรวจสอบข้อมูลคำศัพท์พบว่าภาษาผู้เบียวมีคำศัพท์ที่สัมพันธ์กับภาษาจีนสองลักษณะ คือ คำศัพท์ที่สัมพันธ์กับทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาจีน (คำศัพท์กลุ่มนี้จัดว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทจีนหรือเรียกว่าคำยืมภาษาจีนเก่า) และคำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาจีน (จัดเป็นคำยืมภาษาจีนใหม่) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) คำศัพท์ร่วมเชื้อสายกับคำยืมภาษาจีนเก่า ในแวดวงนักวิชาการจีนตัดสินว่าคำศัพท์ในภาษาของชนกลุ่มน้อยที่พ้องกับภาษาจีนนั้นเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาจีน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งเป็นคำศัพท์ที่ยืมมาตั้งแต่อดีตเรียกว่า “คำยืมเก่า” เป็นคำศัพท์ที่

ยืมมาจากภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์¹⁹ และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นคำที่ยืมมาภายหลังการปฏิวัติวัฒนธรรมจีน ค.ศ. 1949 เรียกว่า “คำยืมใหม่” แต่ขณะเดียวกัน ในแวดวงนักวิชาการที่ศึกษาภาษาไท-จีน ก็มีผลงานการศึกษาส่วนหนึ่งที่พยายามพูดถึงคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไท-จีน ซึ่งก็มีความเห็นว่ามีคำศัพท์ในภาษาไทยหลาย ๆ ภาษากับคำศัพท์ภาษาจีนเป็นคำศัพท์ที่เคยใช้ร่วมกันในอดีตไม่ใช่คำยืม คำศัพท์กลุ่มนี้ส่วนมากเป็นคำโดดหนึ่งพยางค์ ซึ่งสามารถหาคำที่พ้องกันได้ภาษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันตระกูลไท ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (รายการคำศัพท์นี้คัดมาจากหนังสือปริทรรศน์ภาษาและหนังสือการศึกษาวิจัยภาษาต่าง ๆ ดังที่ได้ชี้แจงรายชื่ออ้างอิงไว้ในหัวข้อ 2.3.1)

จ้วง-ไต	ไทย	คำ(ทอง)	เงิน	ไฟ	นก	ช้าง	ไก่	ไหล
	ไต	xam2	ŋɔn2	fai2	nok8	tɕa:ŋ4	kai5	lai1
	จ้วง	kim1	ŋɔn2	fei2	yok8	ʕa:ŋ4	kai5	lai1
	ปู่ี	teim1	ŋan2	vi2	zok8	tɕa:ŋ4	kai5	lai1
ต้ง-ส่วย	เหมาหนาน	cim1	ŋan2	pui1	nok8	tɕa:ŋ4	ai:5	loi ¹
	ต้ง	ɬəm1	ŋan3	vi1	mok8	ɕa:ŋ5+	qa:i5	ui1+
	ส่วย	tum1	ŋan2	vi1	nok8	tɕa:ŋ4	ka:i5	lui ⁵
	มุลัม	cəm1	ŋan2	fi1	nok8	tɕa:ŋ4	ci1	thoi ¹
หลี	หลี	kim3	kan1	fei1	taɬ7	ไม่มีคำเรียก	khai1	ma:u1
เกอ-ย้ง	เกอลาว	xen33	ŋin33	pa:i34	ntau21	ɕaŋ34	qai34	la:i35
	ผู้เปี้ยว	gəm24	phio213	poi53	nuk45	ไม่มีคำเรียก	qai33	lai53
	ปู่ย้ง	tsi24	ŋan312	fi24	nuk11	ɕaŋ11	qai54	lui44
จีนปัจจุบัน	金 jīn	銀 yín	火 huǒ	鸟 niǎo	象 xiàng	鸡 jī	流 liú	
จีนโบราณ ²⁰	kǐēm	ŋiēn	xua	tieu	ziŋ	kiei	liəu	

2) คำยืมใหม่ ภายหลังการปฏิวัติวัฒนธรรม รัฐบาลจีนปกครองและดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศอย่างทั่วถึง ทำให้คำศัพท์เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง การศึกษา วิทยาการต่าง ๆ หลังไหลเข้าสู่ภาษาของชนกลุ่มน้อยเป็นจำนวนมากและต่อเนื่อง หรือแม้แต่คำทางไวยากรณ์ก็พบว่ามีคำยืมมาจากภาษาจีนด้วยเช่นกัน พิจารณาจากการแบ่งเขตสำเนียงภาษาจีน (ฮั่น) จะเห็นว่าชาวปู่ย้งได้รับอิทธิพลภาษาจีนปัจจุบันจากสำเนียงซีหนาน (西南官话

¹⁹ การแบ่งประวัติศาสตร์เสียงภาษาจีนโบราณมีสองยุคคือ ภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์ (หมายถึงก่อนฉินนับเวลาตั้งแต่ 21-221 ปีก่อนคริสตกาล) ภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์ (หมายถึงช่วงเวลา ค.ศ. 420-927)

²⁰ เสียงภาษาจีนโบราณนี้คือข้อมูลการบันทึกในเอกสารที่ชื่อ “กวางยว้น” (广韵 Guǎng yùn) เป็นบันทึกเสียงอ่านภาษาจีนที่เขียนขึ้นในสมัยซ่ง (ค.ศ. 1008) นับเป็นข้อมูลการบันทึกเสียงภาษาจีนโบราณที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดที่นักภาษาศาสตร์จีนใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงเสียงภาษาจีนโบราณ ผู้แต่งคือ เฉินเฟิงเหียน และ ชิวยง (陈彭年 Chén Péng nián、丘雍 Qiū Yōng) สืบค้นจาก “พจนานุกรมเสียงภาษาจีน”

Xīnán guānhuà) โดยยืมผ่านมาจากชาวฮั่นโดยตรงหรือยืมภาษาจีนกลางจากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์บางส่วนยืมผ่านมาจากชนกลุ่มน้อยอื่นอีกต่อหนึ่งด้วย โดยชาวบู๊ยั้งที่ก๊วยโจว ยืมมาจากชาวบู๊อี้ ส่วนชาวบู๊ยั้งที่ยูนนานและกวางซียืมมาจากชาวจ้วง ตัวอย่างคำยืมภาษาจีนใหม่ แสดงในตารางต่อไปนี้

ภาษาจีนกลาง	คำอ่านพินอิน	คำภาษาบู๊ยั้ง	ความหมาย
可能	kěnéng	khə54 nəŋ31	อาจจะ
比	bǐ	pi33	กว่า (คำเปรียบเทียบ)
熟悉	shúxī	ɕok11 ɕɛ54	คุ้นเคย
开会	kāihuì	ha:i54 hui11	ประชุม
豆腐	dòufu	tuə11 fu31	เต้าหู้

2.3.5 ตัวอย่างคำศัพท์ภาษาบู๊ยั้ง ในตอนท้ายของหัวข้อที่เกี่ยวกับคำศัพท์นี้ จะให้ตัวอย่าง คำศัพท์ภาษาบู๊ยั้งแบ่งแยกตามชนิดของคำ ดังนี้

คำนาม	ความหมาย	คำกริยา	ความหมาย	คำคุณศัพท์	ความหมาย
ma ⁰ nuk11 lai11	นกลาย (นกกระเจี๊ยบ)	ta ⁰ ʔ bin31	บิน	həŋm24	หอม
qha:n54	ห่าน	tok54	ตก	phat54	ฝาด
luə11	เรือ	ŋip11	เย็บ	ʔu:n11	อุ่น
kəp54	กบ	hoi24	ห้อย	tsɛ54	แก่
qa ⁰ ŋa11	หญ้า	qom54	อม	kap11	แคบ
คำบุพบท	ความหมาย	คำช่วยกริยา	ความหมาย	คำเชื่อม	ความหมาย
qon54	ก่อน(แต่ก่อน)	zak54	อยาก(จะ)	qha33	กับ, และ
tuk54 ləŋ312	ทีหลัง	naŋ24	ยัง	nə24	หรือว่า
ma ⁰ tɔ54	ถึง	kə33	ก็..เหมือนกัน	ʔi33 pin312	แต่เป็น....
ma ⁰ tam11	(มา) ตาม..	ŋa:m54	กำลัง		
ta:ŋ54 va:i312	ต่างฝ่ายต่าง...	tin11	เป็น		
คำบอกตัวเลข	ความหมาย	คำลักษณนาม	ความหมาย	คำลงท้าย	(= คล้ายกับ)
am24	หนึ่ง	ʔba:ŋ24	แผ่น (ใช้กับกระดาษ)	la ⁰	แล้ว/ละ
nam54	หก	ŋwa:m11	กำ (1 กำมือ)	hə ⁰	เถอะ
ta:i312 it54	ที่เอ็ด(หนึ่ง)	ta:p11	ทับ, พับ (ใช้กับผ้า)	ʔa ⁰ tsit54	หน้อย
ein24 (千 qiān)	พัน	tuə24	ดอก (ใช้กับดอกไม้)	hɛ ⁰	นะ(ตาม)
fa:n31(万 wàn)	หมื่น	pai11	ครั้ง (ใช้กับการกระทำ)		

2.4 ระบบไวยากรณ์ ภาษาปู้ยังเป็นภาษาคำโดด คำแต่ละคำมีความหมายในตัวเองและใช้ได้โดยอิสระ ไม่มีการเติมหน่วยคำเติมลงในคำเพื่อให้คำเปลี่ยนแปลงหน้าที่หรือลักษณะทางไวยากรณ์ รูปแบบการประกอบคำและประโยคเป็นการนำคำมาเรียงต่อ ๆ กันตามลำดับและโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่กำหนด โดยมีรูปแบบไวยากรณ์ที่สำคัญ ๆ ดังนี้

2.4.1 โครงสร้างประโยคความเดียวพื้นฐาน คือ [S.V.O] ตัวอย่างประโยคเช่น

ku54 ka:n54 mu54 กู กิน หมู	ฉันกินหมู	ke54 ʔda:ŋ24 ma ⁰ tɔ312 แก ปิด ประตู	เขาปิดประตู
mio11 ɔ̃t11 pui54 แม่ ตัด ไฟ	แม่จุดไฟ	pa11 ʔbɔt31 qa ⁰ ŋa:11 พ่อ ถอน หมู้า	พ่อถอนหมู้า

2.4.2 มีการใช้คำลักษณนาม ลักษณะเด่นประการหนึ่งของภาษาปู้ยังคือมีการใช้คำลักษณนาม จากบัญชีคำศัพท์ท้ายเล่มในหนังสือ “การศึกษาวิจัยภาษาปู้ยัง” ของหลี่จินฟาง (Li Jinfang, 2000, pp. 252-255) พบว่ามีคำลักษณนามที่ใช้ควบคู่กับคำนามมากถึง 86 คำ ซึ่งคำลักษณนามที่พบแบ่งเป็นสองแบบ ดังนี้

1) คำลักษณนามของคำนาม มีสองแบบคือ คำลักษณนามแท้ และคำลักษณนามที่ยืมคำนามหรือคำชนิดอื่นมาใช้เป็นลักษณนาม เช่น คำกริยา คำคุณศัพท์ มีรูปแบบเหมือนกันคือ [จำนวน+ลักษณนาม+นาม] ตัวอย่างเช่น

ลักษณนามแท้		ยืมคำอื่นมาใช้		
ea54 qu11 qha:i11 สอง คู่ รองเท้า	รองเท้าสองคู่	คุณศัพท์	tu54 ʔbaŋ24 ea11 สาม บาง กระดาษ	กระดาษสามแผ่น
put54 mio11 qa ⁰ tui54 สิบ ต้น ต้นไม้	ต้นไม้สิบต้น	กริยา	am24 ŋwa:m11 la312 หนึ่ง กำ ข้าวสาร	ข้าวสารหนึ่งกำ

2) คำลักษณนามของคำกริยา มีสองแบบ คือ ลักษณนามแท้ของคำกริยา และลักษณนามของกริยาที่ยืมคำอื่นมาใช้เป็นลักษณนาม มีรูปแบบเหมือนกัน คือ [คำกริยา+จำนวน +ลักษณนาม] ตัวอย่างเช่น

ลักษณนามแท้		ยืมคำอื่นมาใช้		
tup11 ma312 tsit54 ทุบ ห้า ที่	ทุบห้าที่	คำนาม	ka:n54 ea54 pjɔk11 กิน สอง ปาก	กินสองคำ
ka:n54 ea54 ɛet54 กิน สอง มือ	กินสองมือ	กริยา	ka:n54 tu54 pai11 กิน สาม ไป	กินสามครั้ง

2.4.3 รูปแบบการใช้คำบ่งชี้ คำสรรพนามประเภทบ่งชี้ในภาษาม้งยังมีสองระดับคือ คำบ่งชี้ระยะใกล้ /ni11/ “นี้” และคำบ่งชี้ระยะไกล ในส่วนของระยะไกลยังได้อีกสี่ระดับ คือ ไกล ไกลออกไป ไกลออกไปอีก และไกลที่สุด คือคำว่า / ɲa11/ “นั่น” /'bu:i24/ “โน้น” /phi11 ʔbu:i24/ “โน้น” และ /ma⁰ ɔi24/ “นั่น” ตามลำดับ โดยจะวางคำบ่งชี้ไว้ตำแหน่งท้ายสุดของคำหรือวลี คือ วางไว้ต่อจากส่วนที่ต้องการบ่งชี้ หากใช้บ่งชี้คำก็วางไว้หลังคำ ใช้บ่งชี้วลีก็วางไว้หลังวลี โครงสร้างคือ [ส่วนที่ต้องการบ่งชี้ + คำบ่งชี้] ดังตัวอย่างต่อไปนี้

nam54 li11 ma ⁰ la312 ni11 หก ตัว ปลา นี้	ปลาหกตัวนี้	tu54 pi:ɲ3 12 phi11 ʔbu:i24 สาม ปี โน้น	สามปี(ก่อน)โน้น
tu312 toɲ11 wɲ24 ɲa11 เจ็ด ถึง น้ำ นั่น	น้ำเจ็ดถึงนั่น	pa54 li11 ma ⁰ ɲuk11 ma ⁰ ɔi24 สี่ ตัว นก นั่น	นกสี่ตัวนั่น

2.4.4 การขยายความ การขยายความในที่นี้คือการวางตำแหน่งของคำหลักที่ถูกขยาย และตำแหน่งของคำที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย มีรูปแบบ ดังนี้

1) การขยายคำนาม คำคุณศัพท์ที่ทำหน้าที่ขยายคำนามมีทิศทางการขยายไปข้างหลังซึ่งสอดคล้องกับสมาชิกภาษาตระกูลไท รูปแบบคือ [คำหลัก + คำขยาย] ตัวอย่างประโยค เช่น

ตัวอย่าง	ความหมาย	ตัวอย่าง	ความหมาย
ma ⁰ ɲa11 wɲ11 ม้า ขาว	ม้าขาว	mu54 miə11 หมู แม่	หมูตัวเมีย
ziə11 ma:n312 เสื้อ ใหม่	เสื้อใหม่	va312 puo11 ควาย ผู้	ควายตัวผู้

2) การขยายคำคุณศัพท์และคำกริยา ในภาษาม้ง คำวิเศษณ์ที่ใช้ขยายคำคุณศัพท์และคำกริยาเพื่อบอกระดับ ความเข้มข้น คุณภาพ ปริมาณ โครงสร้างไวยากรณ์เป็นแบบเดียวกันกับภาษาจีน คือวางคำวิเศษณ์ไว้หน้าคำคุณศัพท์หรือคำกริยาที่ต้องการขยาย ตัวอย่างคำเช่น

ขยายคุณศัพท์		ขยายกริยา	
ตัวอย่าง	ความหมาย	ตัวอย่าง	ความหมาย
ʔeɲ24 ɲam11 มาก ดี	ดีมาก	taɲ31 ʔi11 a ⁰ pai11 อีก พุด หนึ่ง ไป	พุดอีกหนึ่งครั้ง
ta:i31 qa ⁰ naɲ24 เกิน หนัก	หนักเกินไป	ma33 eaɲ11 ma54 เดี่ยว มา	เดี่ยวมา

จากตัวอย่างจะเห็นว่ามีบางคำยืมมาจากภาษาจีน เช่น /ta:i31/ ยืมมาจากคำว่า 太 tài “เกินไป” /ma33 eaŋ11/ ยืมมาจากคำว่า 马上 mǎshàng “เดี๋ยว”

2.4.5 การแสดงความเป็นเจ้าของ คำแสดงความเป็นเจ้าของในภาษานี้ยังมีสองคำคือ คำว่า /han24/ “ของ” รูปประโยค คือ [+ส่วนที่ถูกเป็นเจ้าของ ± /han24/ +เจ้าของ] และ /naŋ11/ “ของ” คำหลังใช้ในรูปประโยคว่า [A + /เป็นของ/ B] โครงสร้างทั้งสองแบบนี้สอดคล้องกับภาษาตระกูลไท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รูปแบบ	ตัวอย่าง /han24/	ความหมาย	ตัวอย่าง /naŋ11/	ความหมาย
มีคำแสดงความเป็นเจ้าของ	un24 han24 ku54 ห้อง(ละอ่อน) ของ กู	ห้องของกู	ni11 tse24 naŋ11 ku54 นี่ เป็น ของ กู	นี่เป็นของฉัน
	ni11 han24 ma ⁰ no11 นี่ ของ ใคร	นี่เป็นของใคร	ŋa11 naŋ11 la:k11 นั่น ของ ลูก	นั่นเป็นของลูก
ละคำแสดงความเป็นเจ้าของ	ziə11 ku54 ta ⁰ na312 เสื้อ กู หนา	เสื้อฉันหนา	เมื่อมีส่วนที่ถูกเป็นเจ้าของและเจ้าของปรากฏพร้อมกัน คำแสดงความเป็นเจ้าของสามารถละได้ หากไม่มีส่วนที่ถูกเป็นเจ้าของ คำแสดงความเป็นเจ้าของไม่สามารถละได้	
	lu11 na312 ma ⁰ ŋiŋ31 zaŋ24 ที่นา คน บู้ยัง	ที่นา คนบู้ยัง		

นอกจากนี้ยังพบว่า มีการยืมคำแสดงความเป็นเจ้าของภาษาจีนมาใช้ โดยยืมทั้งคำและโครงสร้างแบบภาษาจีน คือ /ti33/ ยืมมาจากคำว่า 的 de, di รูปแบบคือ [เจ้าของ+ /ti33/ + ส่วนที่ถูกเป็นเจ้าของ] เช่น /ku54 ti33 luk54/ กู ของ บ้าน “บ้านของฉัน”

2.4.6 ประโยคเปรียบเทียบ คำแสดงความหมายเปรียบเทียบมีสองคำ คือ คำภาษานี้ยังมี /ma312/ “กว่า” โครงสร้างประโยคสอดคล้องกับสมาชิกภาษาตระกูลไท คือ [A + คุณศัพท์ + /ma312/ + B] และคำว่า /pi33/ ซึ่งเป็นคำยืมมาจากภาษาจีน 比 bǐ โครงสร้างประโยคก็เป็นอย่างภาษาจีนคือ [A + /pi45/ + B + คุณศัพท์] วิธีการสลับภาษาก็คือ เมื่อใช้คำภาษานี้ยังก็ใช้ไวยากรณ์แบบบู้ยัง ถ้าใช้คำภาษาจีนก็ใช้ไวยากรณ์แบบภาษาจีน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ma312	ku54 va:ŋ312 ma312 ke54 กู สูง กว่า แก	ฉันสูงกว่าเขา
	van54 ni11 qa ⁰ bot11 ma24 van54 ne11 วัน นี้ หนาว กว่า วัน วาน	วันนี้หนาวกว่าเมื่อวาน
pi33	ma ⁰ ŋiŋ31 ni11 pi33 ma ⁰ ŋiŋ31 ŋa11 qa ⁰ naŋ11 คน นี้ กว่า คน นั้น หนัก	คนนี้น้ำหนักกว่าคนนั้น
	ʔa ⁰ li11 mu54 ni11 pi33 ʔa ⁰ li11 mu54 ŋa11 na ⁰ nen54 ตัว หมู นี้ กว่า ตัว หมู นั้น แนน	หมูตัวนี้อ้วนกว่าหมูตัวนั้น

2.4.7 การบอกตำแหน่ง โครงสร้างของคำบอกตำแหน่ง เช่น บน ล่าง หน้า หลัง ซ้าย ขวา คำเหล่านี้จะวางไว้หน้าคำนามหรือสรรพนาม รูปแบบคือ [คำบอกตำแหน่ง+คำนาม/สรรพนาม] ดังตัวอย่างต่อไปนี้

lu54 pja312 บน หิน	บนก้อนหิน	pun33 lu11na312 ใน หุ่นา	ในหุ่นา
-----------------------	-----------	-----------------------------	---------

2.4.8 คำกริยาที่ต้องการกรรมสองตัว ภาษาปู้ยั้งมีคำกริยาที่ต้องการกรรมสองตัว มีคำว่า /puo24/ “ให้” และคำว่า /pan24/ “ปัน,แบ่ง” มีโครงสร้างเป็นแบบเดียวกันกับภาษาจีน คือ [ประธาน + กริยา + กรรมรอง (ผู้รับ) + กรรมตรง (สิ่งของ/การกระทำ)] ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ku54 puo24 ke54 ea54 li11 qai54 กู ให้ แก สอง ตัว ไก่	ฉันให้ไก่(แก่)เขาสองตัว
ke54 pan24 luk54 ku54 ?a ⁰ li11 kop54 แก ปัน บ้าน กู หนึ่ง ตัว กบ	เขาแบ่งกบ(ให้)บ้านฉันหนึ่งตัว

2.5 ภาษาถิ่น

ภาษาปู้ยั้งนับได้ว่าเป็นภาษาที่แยกตัวออกไปจากสาขาจ้วง-ต้งก่อนภาษาอื่นๆ นักวิชาการจีนจึงให้ความสนใจกับภาษานี้มาก โดยเฉพาะภาษาปู้ยั้งที่อำเภอฝูหนิง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชาวปู้ยั้งอาศัยอยู่หนาแน่นและรักษาภาษาปู้ยั้งดั้งเดิมมากที่สุด หลี่จินฟาง (Li Jinfang, 2002, pp. 115-122) ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาษาปู้ยั้งที่อำเภอฝูหนิงแล้วเปรียบเทียบกับถิ่นอื่นๆ พบว่า ระบบไวยากรณ์ไม่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือระบบเสียงและวงคำศัพท์ อันเป็นเกณฑ์ที่ใช้แบ่งภาษาปู้ยั้งออกเป็น 2 ถิ่น ซึ่งในแต่ละถิ่นยังสามารถแบ่งถิ่นย่อยได้อีก ดังนี้

2.5.1 ภาษาถิ่นฝิ่งตะวันออก ได้แก่ ภาษาปู้ยั้งที่อำเภอฝูหนิง (富宁县 Fùníng xiàn) จำนวน 1,000 คน และอำเภอน่าโ (那坡县 Nàpō xiàn) จำนวน 400 คน มีภาษาที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งนับว่าเป็นถิ่นย่อยได้อีก 3 ถิ่นย่อยดังนี้

(1) ถิ่นย่อยเอ่อหม่า (峨马土语 É mǎ tǔyǔ) คือภาษาปู้ยั้งฝิ่งตะวันออกที่พูดอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ของชุมชนกู่ลา อำเภอฝูหนิง (谷拉乡富宁县 Gǔlā xiāng Fùníng xiàn) ได้แก่ บ้านเอ่อซุน (峨村 É cūn) บ้านตุ่กาน (杜干 Dùgàn) บ้านเจ้อหลง (者龙 Zhěnlóng) บ้านนำดำ (那达 Nádá) บ้านหลงนา (龙纳 Lóngnà) และบ้านหม่ากว่าน (马贯 Mǎguàn)

(2) ถิ่นย่อยหลางเนียน (郎念土语 Lángniàn tǔyǔ) คือภาษาปู้ยั้งฝิ่งตะวันออกที่พูดอยู่ในสองหมู่บ้านของชุมชนกู่ลา อำเภอฝูหนิง คือ บ้านหลางเจี๋ย (郎架 Lángjià) และบ้านเนียนหลาง (念郎 Niàn láng)

(3) ถิ่นย่อยหย่ากลาง (雅郎土语 Yǎláng tǔyǔ) กลุ่มคนที่พูดภาษาถิ่นย่อยนี้เรียกตัวเองว่า “หย่ากลาง” เรียกชื่อภาษาตัวเองแต่เดิมว่า “ภาษาเย-หรง (Yēróng yǔ)” พูดอยู่ในสองชุมชนของอำเภอฮาโป คือ ชุมชนหลงเหอ (Lónghé xiāng) และชุมชนโพเหอ (Pōhé xiāng)

2.5.2 ภาษาถิ่นฝั่งตะวันตก ได้แก่ ภาษาถิ่นที่ชื่อ ภาษาปาฮา (巴哈语 Bāhā yǔ) มีจำนวนผู้พูดภาษาถิ่นนี้ 600 คน พูดอยู่ในสองหมู่บ้านของอำเภอกว่างหนาน (广南县 Guǎng nán) คือ ชุมชนตี้เหวย (底圩乡 Dǐwēi xiāng) และชุมชนปาต้า (八达乡 Bādá xiāng)

3. บทสรุป

สรุปสาระสำคัญของภาษาปู้ยั้งจากที่ได้อธิบายมาตั้งแต่ต้นคือ ชาวปู้ยั้งตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ตอนใต้ของประเทศจีน มีถิ่นฐานหลักสองแห่ง คือ ชาวปู้ยั้งที่อำเภอฮาโป (มณฑลกว่างซี) อำเภอพูหนิงและอำเภอกว่างหนาน (มณฑลยูนนาน) การสำรวจสำมะโนประชากรปี 1994 มีจำนวนประชากรประมาณ 2,000 คน นักประวัติศาสตร์จีนเชื่อว่า บรรพบุรุษของชาวปู้ยั้งคือชนเผ่าโบราณปายเยวที่อาศัยอยู่บนที่ลุ่มหนานแถบชายฝั่งทะเล ในด้านภาษาศาสตร์ นักวิชาการจีนจัดภาษาปู้ยั้งไว้ภายใต้ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต สาขาภาษาจ้วง-ตัง แขนงภาษาเกอ-ยั้ง (เป็นคู่ขนานระดับเดียวกับกับแขนงจ้วงไตและตัง-ส่วย) คำศัพท์ของภาษาปู้ยั้งนอกจากจะมีความสัมพันธ์กับภาษาตระกูลไทแล้ว ยังมีคำศัพท์ที่สอดคล้องกับภาษาจีนเก่า และบางส่วนคล้ายคลึงกับภาษาตระกูลมอญ-เขมร ปัจจุบันรัฐบาลจีนจัดชาวปู้ยั้งที่มณฑลยูนนานให้เป็นสมาชิกของชนกลุ่มน้อยชาวจ้วง และจัดชาวปู้ยั้งที่มณฑลกว่างซีให้เป็นสมาชิกชนกลุ่มน้อยชาวเหยา ด้านศาสนาและความเชื่อ ชาวปู้ยั้งมีความเชื่อเรื่องผี เคารพบูชาวิญญาณบรรพบุรุษและเทพเจ้า

ประเด็นที่สำคัญที่สมควรจะหยิบยกมากล่าวในบทอภิปรายนี้ก็คือ ในระหว่างเรียบเรียงบทความเรื่องนี้ ผู้เขียนพบเห็นประเด็นที่น่าสนใจมาก ซึ่งนับได้ว่าเป็นร่องรอยของภาษาไทยที่เก่าแก่อย่างหนึ่ง นำไปสู่ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับคำควบกล้ำและคำสองพยางค์ในภาษาไทยได้ กล่าวคือ คำสองพยางค์ในภาษาปู้ยั้งบางกลุ่มตรงกับคำพยางค์เดียวในภาษาไทย บางกลุ่มตรงกับคำสองพยางค์และคำควบกล้ำในภาษาไทย และบางกลุ่มตรงกับคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย “กระ (กะ), มะ” นอกจากนี้ยังพบคำสองพยางค์ที่เป็นคำไทยโบราณ ด้วยดังนี้

ประเภทคำภาษาไทย	ตัวอย่างคำภาษาปู้ยั้งเป็นคำสองพยางค์ขึ้นต้นด้วย / qa ⁰ /			
หนึ่งพยางค์	qa ⁰ lak54 ลัก	qa ⁰ ti:n11 ตั้น	qa ⁰ ta:ŋ24 ตัง	qa ⁰ pɛŋ11 พง
	qa ⁰ nɛŋ312 แน่น, อ้วน	qa ⁰ man24 มั่น	qa ⁰ ʔin11 ยิน	qa ⁰ zɔ31 สูต
คำสองพยางค์	qa ⁰ ɛw54 หัวเราะ			

ประเภทคำภาษาไทย	ตัวอย่างคำภาษาปู้ยั้งเป็นคำสองพยางค์ขึ้นต้นด้วย / qa ⁰ /			
คำควบกล้ำ	qa ⁰ la11 กล้า	qa ⁰ liŋ11 กลิ้ง	qa ⁰ ŋuɔ312 เกลือ	qa ⁰ loŋ312 กลิ่น
	qa ⁰ ɔ̃a:ŋ312 ขวาง			
คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย “กระ(กะ), มะ”	qa ⁰ da:k31 กระตูก	qa ⁰ zɔ11 กระรอก	ma ⁰ lɛŋ312 แมลง	ma ⁰ loŋ312 มะลิ่ง(มะเลี้ง)

เปรียบเทียบกับหน่วยคำเติมหน้าที่แต่เดิมเป็นคำประสมและมีความหมายในตัวเอง แต่เมื่อนำมาเติมหน้าคำอื่นจะลดรูปเป็นเสียงเบาหรือสูญเสียงเสียงบางเสียงไป และอาจมีการแปรความหมายไปจากเดิมด้วย ตัวอย่างเช่น

/puo ⁰ / แปลว่า “ผู้” ใช้เติมหน้าคำเรียกคน (คำว่า คน พุดว่า /ma ⁰ ʔiŋ31/)	puo ⁰ mɔ312 “ผู้หมอ” (หมอผี)	puo ⁰ ɛak54 “ผู้ลัก” (โจร)	puo ⁰ pak11 “ผู้บ้า” (คนบ้า)
/la:k ⁰ / แปลว่า “ลูก” ใช้เติมหน้าคำเรียกญาติ คำเรียกสิ่งของขนาดเล็ก เป็นลูกกลม หรือเป็นเม็ด	la:k ⁰ ŋɛk11 “นิ้ว”	la:k ⁰ qa:n54 “หลาน” (ลูกของลูก)	la:k ⁰ ɛɛ54 “ลูกชาย”
/ma:k ⁰ / แปลว่า “หมาก” ใช้เติมหน้าชื่อผลไม้	ma:k ⁰ li11 “หมากลิ้” (สาลี่)	ma:k ⁰ ʔit11 “อุงุ่น”	ma:k ⁰ maŋ54 “หมาก”

จากข้อมูลคำศัพท์ตารางข้างต้นพบว่า ส่วนเติมหน้าที่แต่เดิมเป็นคำประสมมีการแปรไปเป็นคำควบกล้ำ หากลองนำคำว่า “หมาก” ของภาษาปู้ยั้งเปรียบเทียบกับภาษาไทย เราจะเห็นกระบวนการของการแปรเสียงจากคำประสม เป็นคำสองพยางค์ เป็นคำควบกล้ำ จนกระทั่งพยางค์หน้าสูญหายไปกลายเป็นคำพยางค์เดียว ดังนี้

ชื่อ สันนิษฐาน ภาษา	ข้อสันนิษฐานคำเดิม	วิวัฒนาการ	คำปัจจุบัน	
	หมาก+ชื่อ	มัก+ชื่อ	การกร่อนเสียง เป็นคำควบกล้ำ	เทียบกับคำควบกล้ำ (หรือคำพยางค์เดียว) ภาษาไทย
ภาษาปู้ยั้ง	ma:k11 tɛŋ312 “หมาก+กวา”	ma:k ⁰ tɛŋ312 “มัก+กวา”	ma ⁰ tɛŋ312 “มะแตง” (แตงกวา)	(แตง)
	ma:k11 ta54 “หมาก+ตา”	ma:k ⁰ ta54 “มัก+ตา”	ma ⁰ ta54 “มะตา” (ลูกตา)	(ตา)
	ma:k11 la312 “หมาก+ลา”	ma:k ⁰ la312 “มัก+ลา”	ma ⁰ la312 “มะลา”	ปลา m-p =bilabial
	ma:k11 lɛŋ312 “หมาก+แลง”	ma:k ⁰ lɛŋ312 “มัก+แลง”	ma ⁰ lɛŋ312 “มะแลง”	(แมลง)
	ma:k11 tɔ312 “หมาก(ปาก)+ตู”	ma:k ⁰ tɔ312 “มัก(ปาก)+ตู”	ma ⁰ tɔ312 “มะตู”	(ประตู)
	ma:k11 qa:ŋ24 “หมาก+คาง”	ma:k ⁰ qa:ŋ24 “มัก+คาง”	ma ⁰ qa:ŋ24 “มะคาง”	(คาง)
ภาษาไทย	หมาก+ระ	มัก+ระ	มะระ	มะระ
	หมาก+เขือ	มัก+เขือ	มะเขือ	มะเขือ
	หมาก+ลา	มัก+ลา	(มะ+ลา) ปลา	ปลา
	หมาก+ตา	มัก+ตา	(มะ+ตา) ตา	ตา

ตัวอย่างคำศัพท์ภาษาปู้ยั้งข้างต้นจะเห็นว่า คำว่า /ma:k11/ “หมาก” นอกจากจะเป็นคำเรียกชื่อผลไม้แล้ว ยังมีการแปรความหมายไปใช้กับคำนามอื่น เช่น ma⁰ la312 “ปลา”, /ma⁰ ta54/ “ตา”, ma⁰ lɛŋ312 “แมลง”, /ma⁰ tɔ312/ “ประตู” ปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดจากการเปรียบเทียบรูปลักษณะของ “หมาก” ว่ามีลักษณะกลม เล็ก เป็นก้อน เป็นตัว ทำให้ความหมายเดิมของ “หมาก” นอกจากจะแปลว่าผลไม้แล้ว ยังได้ขยายความหมายออกไปใช้กับคำนามอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันด้วย หากจะเทียบเคียงกับภาษาไทย เราจะพบลักษณะเช่นนี้ได้ชัดเจนในภาษาไทยถิ่นอีสานที่เรียกผลไม้ว่า “บัก” ซึ่งก็เป็นเสียงแปรของคำว่า “หมาก” เช่น ชื่อผลไม้ บักมี (ขุ่น) บักนัด (สับปะรด) บักเขียบ (น้อยหน่า) ขณะเดียวกันก็ขยายความหมายไปใช้เรียกคำนามอื่นได้ด้วย ได้แก่ ชื่อสิ่งของ เช่น บักกอล (ที่แขวนคอควย) บักจก (จอบ) บักกะแหล่ง (เสื่อคอกกระเช้า) ชื่อสัตว์ เช่น บักหอย (หอย) บักซี่เกี่ยม (จิ้งจก) เรียกคน เช่น บักหล่า (ลูกชายคนเล็ก) บักเสี้ยว (เพื่อนเกลอ) เป็นต้น ข้อมูลดังที่กล่าวมานี้เป็นร่องรอยของภาษาไทยเก่าและวิวัฒนาการของภาษาไทยได้

เอกสารอ้างอิง/References

- ปราณี กุลละวณิชย์, วิทยา จิโรจน์กุล และ ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภักย์. (2527). *ศัพท์ไท 6 ภาษา*.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2558). การพรรณนาภาษาส่วยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน.
วารสารศิลปศาสตร์, 16(1), 42-70.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2559). การพรรณนาภาษาเกอลาวในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน.
วารสารศาสนาและวัฒนธรรม, 10(1), 53-82.
- สุริยา รัตนกุล. (2548). *นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์: ภาษาตระกูลไท*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
薄文泽. (2003). *《木佬语研究》*. 北京: 中央民族大学出版社. Bó Wénzé.
(2003) *Mùlǎo yǔ yánjiū*. Běijīng: Zhōngyāng mínzú dàxué chūbǎn shè.
- โป้เหวินเจ้อ. (2000). *การศึกษาวิจัยภาษามูหล่าว*. ปักกิ่ง: มหาวิทยาลัยชาติพันธุ์
ส่วนกลาง.
- 陈其光. (1984) 普标语概况. *《中央民族学院学报》*. 北京: 中央民族学院. 1984
年 04 期. (Chén Qíguāng. (1984) Pǔbiāoyǔ gàikuàng. *Zhōngyāng mínzú
xuéyuàn xuébào*. Běijīng: Zhōngyāng mínzú xuéyuàn, 1984 nián 04 qī.
- เงินจีกวาง. (1984). สังเขปภาษาผู้เปียว. *วารสารวิชาการวิทยาลัยชาติพันธุ์ส่วนกลาง*.
ปักกิ่ง: วิทยาลัยชาติพันธุ์ส่วนกลาง. 1984 (4), 62-75.
- 范宏贵. (1988) 云南省勐腊县壮族情况调查. *《广西民族研究》*. 广西: 广西民
族大学. 1988.(4),132-135. Fàn Hóngguì.(1988) Yúnnán shěng Měnglǎ
xiàn Zhuàngzú qíngkuàng diàochá. *Guǎngxi mínzú yánjiū*. Guǎngxi:
Guǎngxi mínzú dàxué.1988. (4), 132-135. ฟ่านหงก๊วย. (1988). การสำรวจสภาพ
ชาติพันธุ์จ้วงในอำเภอเหมิ่งหล่า มณฑลยูนนาน. *การศึกษาวิจัยชาติพันธุ์กว้างซี*.
กว้างซี: มหาวิทยาลัยชาติพันธุ์กว้างซี. 1988. (4), 132-135.
- 何彦诚. (2011) *《仡佬语布央语语法标注话语材料集》*. 北京: 中央民族大学出
版社. Hé Yàncéng.(2011) *Gēlǎo yǔ Bùyāng yǔ yǔfǎ biāozhù Huà yǔ cáiliào jí*.
Běijīng: Zhōngyāng mínzú dàxué chūbǎn shè. โหม่ฮ่ายเหวิน. (2011). *ชุมนุมเอกสาร
เพื่อการศึกษาไวยากรณ์ภาษาเกอลาวและภาษาผู้ยัง*. ปักกิ่ง: มหาวิทยาลัยชาติพันธุ์
ส่วนกลาง.
- 贺嘉善. (1983). *《仡佬语简志》*. 北京: 民族出版社. (Hè Jiāshàn. (1983). *Gēlǎo
yǔ jiǎn zhì*. Běijīng: Mínzú chūbǎn shè. เฮ้อเจียซ่าน. (1983). *ปริทรรศน์ภาษาเกอลาว*.
ปักกิ่ง: ชาติพันธุ์)

- 蓝庆元. (2011). 《拉珈语研究》. 广西师范大学出版社: 桂林. (Lán Qīngyuán. (2011). *Lājī yǔ Yánjiū*. Guǎngxī Shīfàn Dàxué Chūbǎn shè: Guilín. หลานชิงหยวน. (2011). การศึกษาวิจัยภาษาลักกะ. มหาวิทยาลัยชาติพันธุ์กว้างซี: กุ้ยหลิน)
- 李锦芳. (1996). 《布央语研究》. 博士学位论文. 北京: 中央民族大学.
Li Jīnfāng. (1996). *Bùyāng yǔ yánjiū*. Bóshì xué xuéwèi lùnwén. Běijīng: Zhōngyāng mínzú dàxué. หลี่จิ้นฟาง. (1996a). การศึกษาวิจัยภาษาบูยั้ง. ดุษฎีนิพนธ์. ปักกิ่ง: มหาวิทยาลัยชาติพันธุ์ส่วนกลาง.
- 李锦芳. (2000). 《布央语研究》. 北京: 中央民族大学出版社. (Li Jīnfāng. (2000). *Bùyāng yǔ yánjiū*. Běijīng: Zhōngyāng mínzú dàxué chūbǎn shè. หลี่จิ้นฟาง. (2000). การศึกษาวิจัยภาษาบูยั้ง. ปักกิ่ง: มหาวิทยาลัยชาติพันธุ์ส่วนกลาง.
- 李锦芳. (2002). 富宁布央语调查研究. 《中央民族大学学报》(哲学社会科学版). 北京: 中央民族大学. Běijīng: Zhōngyāng Mínzú dàxué. 2002(1), 115-122. Li Jīnfāng. (2002) “Fùníng Bùyāng yǔ diào chá yánjiū” “Zhōngyāng Mínzú dàxué xué bào” (zhéxué shèhuì kēxué bǎn). 2002(1), 115-122. หลี่จิ้นฟาง. (2002) การสำรวจและศึกษาวิจัยภาษาบูยั้งที่ฟูนิง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยชาติพันธุ์ส่วนกลาง. ปักกิ่ง: มหาวิทยาลัยชาติพันธุ์ส่วนกลาง. 2002 (1), 115-122.
- 李锦芳. (2003). 巴哈布央语概况. 《民族语文》. 北京: 中国民族语言学会. 2003(4), 67-80. Li Jīnfāng. (2003) Bā hā Bùyāng yǔ gài kuàng. *Mínzú Yǔwén*. Běijīng: Zhōngguó mínzú yǔyán xuéhuì. 2003 (4), 67-80. หลี่จิ้นฟาง. (2003) สังเขปภาษาปาฮาบูยั้ง. ภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์. ปักกิ่ง: คณะกรรมการศึกษาภาษากลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติจีน. 2003 (4), 67-80.
- 李云兵. (1999). 布干语人称代词的格范畴. 《民族语文》. 北京: 中国社会科学院. 1999(3), 65-74. Li Yúnbīng. (1999). Bù gàn yǔ rénchēng dàicí de gé fànchóu. *Mínzú yǔwén*. Běijīng: Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn. 1999 (3), 65-74. หลี่หยวินปิง. (1999). ขอบเขตและรูปแบบของคำสรรพนามในภาษาบูกัน. ภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์. ปักกิ่ง: สถาบันสังคมศาสตร์แห่งชาติจีน. 1999 (3), 65-74.
- 李云兵. (2000). 《拉基语研究》. 北京: 中央民族大学出版社. Li Yúnbīng. (2000). *Lājī yǔ yánjiū*. Běijīng: Zhōngyāng mínzú dàxué chūbǎn shè. หลี่หยวินปิง. (2000). การศึกษาวิจัยภาษาละติ. ปักกิ่ง: มหาวิทยาลัยชาติพันธุ์ส่วนกลาง.

- 李云兵. (2001). 《拉基语研究》. 北京: 中央民族大学出版社. (Li Yúnbīng. (2001). *Lā jī yǔ Yánjiū*. Běijīng: Zhōngyāng mínzú dàxué chūbǎn shè. หลี่หยวินบิง. (2001). การศึกษาวิจัยภาษาละติ. ปักกิ่ง: มหาวิทยาลัยชาติพันธุ์ส่วนกลาง.)
- 梁敏. (1979). 《侗语简志》. 北京: 民族出版社. (Liáng Mǐn. (1979). *Dòngyǔ jiǎn zhì*. Běijīng: Mínzú chūbǎn shè. เหลียงหมิ่น. (1979). *ปริทรรศน์ภาษาต้ง*. ปักกิ่ง: ชาติพันธุ์)
- 梁敏. (1980). 《毛难语简志》. 北京: 民族出版社. (Liáng Mǐn. (1980). *Máonán yǔ jiǎn zhì*. Běijīng: Mínzú chūbǎn shè. เหลียงหมิ่น. (1980). *ปริทรรศน์ภาษาเหมานาน*. ปักกิ่ง: ชาติพันธุ์)
- 梁敏. (1989). 拉基语. 《语言研究》. 北京: 中央民族大学出版社. 1989(2), 152-160. Liáng Mǐn. (1989). *Lā jī yǔ. Yǔyán yánjiū*. Běijīng: Zhōngyāng mínzú dàxué chūbǎn shè. 1989(2), 152-160. เหลียงหมิ่น. (1989). ภาษาละติ. *การศึกษาวิจัยภาษา*. ปักกิ่ง: มหาวิทยาลัยชาติพันธุ์ส่วนกลาง. 1989 (2), 152-160.
- 梁敏. (1990a). 侗央语群的系数问题. 《民族语文》. 北京: 中国社会科学出版社. 1990(6), 1-8. Liáng Mǐn. (1990A). *Gē -Yāng yǔ qún de xì shǔ wèntí. Mínzú yǔwén*. Běijīng: Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn. 1990 (6), 1-8. เหลียงหมิ่น. (1990a) ปัญหาการจัดแบ่งกลุ่มภาษาเกอ-ย้ง. *ภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์*. ปักกิ่ง: สถาบันสังคมศาสตร์แห่งชาติจีน. 1990 (6), 1-8.
- 梁敏. (1990b). 侗央语群的系属问题. 《民族语文》. 北京: 中国社会科学出版社. 1990 (6), 1-8. (Liáng Mǐn. (1990). *Gē yāng yǔ qún de xì shǔ wèntí. Mínzú yǔwén*. Běijīng: Zhōngguó shèhuì kēxuéyuàn. 1990 (6), 1-8. เหลียงหมิ่น. (1990). ปัญหาการจัดกลุ่มภาษาเกอ-ย้ง. *ภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์*. ปักกิ่ง: สถาบันสังคมศาสตร์แห่งชาติจีน. 1990 (6), 1-8.
- 梁敏, 张均如. (1996). 《侗台语族语言概论》. 北京: 中国社会科学出版社. (Liáng Mǐn, Zhāng Jūnrú. (1996). *Dòng Tái yǔzú yǔyán gàilùn*. Běijīng: Zhōngguó shèhuì kēxué chūbǎn shè. เหลียงหมิ่นและจางจวินหฺวู. (1996). *สังเขปภาษากัม-ไท*. ปักกิ่ง: สถาบันสังคมศาสตร์แห่งชาติจีน.)

- 梁敏, 张均如. (1997). 《临高语研究》. 上海: 上海远东出版社. (Liáng mǐn, Zhāng Jūnrú. (1997). *Lín gāo yǔ yánjiū*. Shànghǎi: Shànghǎi Yuǎndōng chūbǎn shè. เถลิงหมิ่นและจางจวินหู. (1997). การศึกษาวิจัยภาษาหลินเกา. เชียงใต้: หยวนตงเซียงไห้.)
- 梁敏, 张均如, 李云兵. (2007). 《普标语研究》. 北京: 民族出版社. Liáng Mǐn, Zhāng Jūnrú, Lǐ Yúnbīng. (2007). *Pǔbiāo yǔ yánjiū*. Běijīng: Mínzú chūbǎn shè. เถลิงหมิ่น จางจวินหู และหลี่หยวินปิง. (2007). การวิจัยภาษาผู้เปี้ยว. ปักกิ่ง: ชาติพันธ์.)
- 莫海文. (2016). 《荣屯布央语参考语法》. 北京: 中国社会科学出版社. Mò Hǎiwén. (2016). *Róng tún Bùyāng yǔ cānkǎo yǔfǎ*. Běijīng: Zhōngguó shèhuì kēxué chūbǎn shè. โม๋ไห่เหวิน. (2011). ไวยากรณ์ภาษาผู้ยังที่อำเภอทรงถุน. ปักกิ่ง: สถาบันสังคมศาสตร์แห่งชาติจีน.)
- 欧阳觉亚, 郑贻青. (1980). 《黎语简志》. 北京: 民族出版社. (Ōuyáng Juéyà, Zhèng Yíqīng. (1980). *Lí yǔ jiǎn zhì*. Běijīng: Mínzú chūbǎn shè. โอวหยาง เจวีย่าและเจิ้งอี้ชิง. (1979). ปริทรรศน์ภาษาหลี. ปักกิ่ง:ชาติพันธ์.)
- 王均, 郑国乔. (1979). 《仡佬语简志》. 北京:民族出版社. (Wáng Jūn, Zhèng Guóqiáo. (1979). *Mùlǎo yǔ jiǎn zhì*. Běijīng: Mínzú chūbǎn shè. หวางจวิน, เจิ้งกั๋วเฉียว. (1979). ปริทรรศน์ภาษามู่หล่าว. ปักกิ่ง: ชาติพันธ์.)
- 韦庆稳, 覃国生. (1980). 《壮语简志》. 北京: 民族出版社. (Wéi Qīngwěn, Tán Guóshēng. (1980). *Zhuàng yǔ jiǎn zhì*. Běijīng: Mínzú chūbǎn shè. เหวยชิง เหวิน, ถานกั๋วเซิง. (1980). ปริทรรศน์ภาษาจ้วง. ปักกิ่ง: ชาติพันธ์.)
- 熊南京. (2004). 《普标语在仡央语言中的地位》. 北京: 硕士学位论文, 中央民族大学. (Xióng Nánjīng. (2004). *Pǔbiāoyǔ zài Gē Yāng yǔyán zhōng dì dìwèi*. Běijīng: Shuòshì xuéwèi lùnwén, Zhōngyāng mínzú dàxué. สยงหนานจิง. (2004). สถานภาพของภาษาผู้เปี้ยวในภาษาแขนงเกอ-ย้ง. ปักกิ่ง: วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยชาติพันธ์ส่วนกลาง)

- 谈玉萍. (2014). 笑之布央问茶. 攀枝花市茶艺协会. 搜索日期 2017 年 1 月 21 日. 网站 : <http://www.pzhscyxh.com/content/friendactivity/1461.html>. Tân Yùping. (2014). *Xiào zhī bù yāng wèn chá*. Pānzhīhuā shì cháyì xiéhuì. Sōusuǒ rìqī 2017 nián 1 yuè 21 rì. Wǎngzhàn: <http://www.pzhscyxh.com/content/friendactivity/1461.html>. ถานยวีผิง. (2014). ทักทายชาด้วยรอยยิ้มชาวปู้ย้ง. ศิลปะแห่งชาของสมาคมเมืองพานจื่อฮวา. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2560. เข้าถึงได้ทาง: <http://www.pzhscyxh.com/content/friendactivity/1461.html>.
- 喻翠蓉. (1980). 《布依语简志》. 北京:民族出版社. (Yù Cuìróng. (1980). *Bùyī yǔ jiǎn zhì*. Běijīng: Mínzú chūbǎn shè. ยวีซู่หรง. (1980). *ปริทรรศน์ภาษาปู้ยี่*. ปักกิ่ง: ชาติพันธ์.)
- 张济民. (1993). 《仡佬语研究》. 桂阳: 贵州民族出版社. (Zhāng Jímín. (1993). *Gēlǎo yǔ yánjiū*. Guìyáng: Guìzhōu mínzú chūbǎn shè. จางจีหมิน. (1993). *การศึกษาวิจัยภาษาเกอลาว*. กุ้ยหยาง: ชาติพันธ์กุ้ยโจว.)
- 张均如. (1980). 《水语简志》. 北京: 民族出版社. (Zhāng Jūnrú. (1980). *Shuǐ yǔ jiǎn zhì*. Běijīng: Mínzú chūbǎn shè. จางจวินรุ. (1980). *ปริทรรศน์ภาษาสู่ย*. ปักกิ่ง: ชาติพันธ์.)
- 张春海, 焦霖. (2014). “布央”就是“夜郎人”. *中国社会科学报*. 搜索日期 2017 年 1 月 21 日. 网站 : <http://www.cssn.cn>. Zhāng Chūnhǎi, Jiāo Lín. (2014) “Bùyāng” jiùshì “Yèláng rén”. *Zhōngguó shèhuì kēxué bào*. Sōusuǒ rìqī: 2017 nián 1 yuè 21 rì. Wǎngzhàn: <http://www.cssn.cn>. จางชุนไห่และเจียวหลิน. (2014). “ปู้ย้ง ก็คือ คนเย่หลาง”. *หนังสือพิมพ์สังคมศาสตร์จีน*. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2560. จาก: <http://www.cssn.cn>.
- Benedict, Paul K. (1942). *Thai, Kadai, and Indonesian: A New Alignment in Southeastern Asia*, *American Anthropologist*, New Jersey: Wiley-Blackwell. 4 (44), 576-601.
- Diller, Anthony, Jerold A. Edmondson & Yongxian Luo (ed). 2008). *The Tai-Kadai Languages*. Routledge Language Family Series. Psychology Press.
- Edmondson, J.A. & Yang, Q. (1988). Word initial preconsonants and the history of Kam-Shui resonant initials and tones. In Edmondson, Jerold A. and Solnit, David B. (eds.), *Comparative Kadai: Linguistic Studies Beyond Tai*, 143-166. The Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington.

- Edmondson, J.A. & Jinfang, L. (1996). The language corridor. In *The Fourth International Symposium on Language and Linguistics*, Thailand, pp. 983-990. Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.
- Li Jinfang. (1996b). *The Second System of Baha Buyang*. Beijing: Department of Linguistics, China Central University of Nationalities. Retrieved January, 21, 2017, from: <http://sealang.net/sala/archives/pdf8/jinfang1996sound.pdf>.
- Li Jinfang. (1999). *Studies in the Buyang Language*. Beijing: Central University for Nationalities Press.
- Li Jinfang & Luo Yongxian. (2006). Notes on Paha Buyang. *Linguistics of the Tibeto-Burman Area*. 29 (1), 1-40.
- Li Jinfang & Zhou Guoyan. (1996). Diachronic evolution of initial consonants in Buyang. *MON-KHMER STUDIES* 28 (1996), 115-135. Retrieved January, 21, 2017, from: <http://www.lc.mahidol.ac.th/Documents/Publication/MKS/28/li1998diachronic.pdf>.
- Liang Min. (1990). The Buyang Language. *Kadai*, vol. 2. (Chinese version: "Buyang yu": Yunnan Teshu Yuyan Yanjiu [Research Into the Special Languages of Yunnan], edited by the Yunnan Guiding Commission for Minority Nationality Language and Literature Work and SIL International. Kunming: Yunnan Nationalities Publishing House, republished 2004, 1-20.
- ZDIC. (2004). 《汉典》. 搜索日期 2017 年 2 月 14 日. 网站: <http://www.zdic.net/aboutus/>. ZDIC. (2004). *Hàndiǎn*. sōusuǒ rìqí 2017 nián 2 yuè 14 rì. Wǎngzhàn <http://www.zdic.net/aboutus/>
- ZDIC. (2004). พจนานุกรมฮั่น. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2560 จาก <http://www.zdic.net/aboutus/>